

QARABAĞ AZƏRBAYCANDIR

İlham Əliyev

"SƏS" qəzeti mənim
üçün ən əziz qəzətdir

SƏS

QOY ƏDALƏT ZƏFƏR ÇALSIN!

Qəzet 1991-ci il yanvarın 11-dən çıxır

№ 077 (6277) 1 may 2021-ci il. Qiyməti 40 qəpik

"Əlinçə" Azərbaycan Xeyriyyə Cəmiyyətinin orqanı.

Böyük Vətən müharibəsi əlilləri və iştirakçıları daim dövlətin diqqət mərkəzindədir

Bax 4

9 May - Qələbə Günü
ərəfəsində Prezident
İlham Əliyevin
imzaladığı Sərəncam
bunun real təzahürüdür

Xüsusi Təyinatlı Qüvvələrin yaradılmasından 22 il ötür

Azərbaycan Xüsusi Təyinatlı Qüvvələrinin yaradılmasından 22 il ötür. Xüsusi Təyinatlı Qüvvələr 1999-cu il aprelin 30-da yaradılıb. Qüvvələrin formalaşmasında Birinci Qarabağ müharibəsi iştirakçısı

olmuş zabit və gizirlər iştirak ediblər...

Bax 6

Vüqar Kəhimzadə: "Qərəzli açıqlamalar Fransanın həmsədrlik kreslosunu tərk etməsini sürətləndirir"

"İstər Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin dünyadan 30 ilə yaxın dövrdə ədalət gözlədiyi, istər 44 günlük İkinci Qarabağ münaqişəsi, istərsə də postmüharibə dövründə diqqət çəkən, ən əsası dəyişməz olan məqam dünyanın böyük dövlətlərinin ikili siyasəti, Ermənistanı daha böyük iddialarla yaşamasına..."

Bax 7

Fransa Zəngəzur uğrunda mübarizə aparır?

Bax 6

Ermənilərin "Milli-demokratik qütbü" adlı siyasi təşəbbüs qrupu Fransa prezidenti Emmanuel Makrona məktub ünvanlayaraq fransalı, yaxud beynəlxalq sülhməramlılar kontingentinin...

Qərbin Azərbaycana təzyiqinin arxasında nə durur?

Ermənistanın Baş naziri Nikol Paşinyan Azərbaycanın beynəlxalq gündəlikdə duran məsələyə çevrilən erməni əsirlərini və digər məhbusları geri qaytarmaqla ...

Bax 15

Kocaryan: "Erməni cəmiyyətinin yalanlara dözümlü olacağını düşünmürdüm"

Bax 14

"Cəmiyyətimizin yalanlara bu qədər dözümlü olacağını, qeyri-peşəkərliyə qarşı bu qədər dözümlü ola bilməyini düşünmürdüm. Bu mənim üçün bir kəşf oldu..."

Azərbaycanda
vaksinasiyada
yeni peyvənddən
istifadə olunacaq

Bax 11

Xaoslar
ölkəsindən
demokratiya
dərsi

Bax 7

"Çelsi"
azarkəşinə
10 illik qadağa
qoydu

Bax 16

Litva Azərbaycanla tərəfdaşlığa böyük önəm verir

Prezident İlham Əliyev Litvanın xarici işlər nazirinin başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev aprelin 30-da Litva Respublikasının xarici işlər naziri Qabrielius Landsbergisin başçılıq etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, görüşdə Azərbaycan-Litva ikitərəfli münasibətləri, regional təhlükəsizlik məsələləri müzakirə olundu. Dövlətimizin başçısı 30 ilə yaxın müddətdə Ermənistanın Azərbaycan torpaqlarının işğalı və postmüharibə dövründə yaranmış vəziyyətlə bağlı ölkəmizin mövqeyini çatdırdı.

Söhbət zamanı Azərbaycan Respublikası-Avropa İttifaqı əməkdaşlığı məsələləri müzakirə edildi və Azərbaycan Respublikası-Avropa İttifaqı arasında yeni saziş layihəsi üzrə danışıqların tezliklə yekunlaşacağına ümidvarlıq ifadə olundu.

Özbəkistan mediasında ABŞ Prezidentinin qondarma "erməni soyqırımı" ilə bağlı bəyanatına dair məqalələr dərc olunub

Илҳом Алиев: Жо Байден тарихий хатога йўл қўйди

Ozərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan ilə telefon orqalı suhbatlaşdı. İki mamlakat rəhbərləri AQŞ prezidenti Jo Baydenin ermən millətçiləri tomonidan targ'ib qilingan 1915-yilgi Usmonli imperiyasidagi fojiali voqealarga nisbatan ishlatilishiga munosabat bildirdi. Ozarbayjon diplomatlari Amerika rahbari tan olgan tarixiy faktlarning buziligidan afsusda ekanliklarini bildirishdi.

Озарбайжон Ташқи ишлар вазирлиги: "Арман дашноқлари томонидан 500 мингдан ортиқ одам ўлдирилган..."

Ozərbaycan Təşqi İşlər Vəzirliyi AQŞ prezidenti Jo Baydenin "Arman genotsidi" iborasını 1915-yil Usmonli imperiyasında ermən millətçiləri tomonidan targ'ib qilingan fojiali voqealarga nisbatan ishlatilishiga munosabat bildirdi. Ozarbayjon diplomatlari Amerika rahbari tan olgan tarixiy faktlarning buziligidan afsusda ekanliklarini bildirishdi.

Özbəkistanın "azon.uz" və "qalampir.uz" portalı ABŞ Prezidenti Co Baydenin qondarma "erməni soyqırımı" ilə bağlı bəyanatına dair məqalələr yayıblar. AZƏRTAC xəbər verir ki,

"azon.uz" portalında dərc edilən məqalədə bəyanatdan dərhal sonra Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev ilə Türkiyə Respublikasının Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan arasında telefon danışığının baş tutduğu,

dövlətimizin başçısının Co Baydenin "erməni soyqırımı" ilə bağlı qərarının yanlış və onu tarixi səhv olduğunu bildirdiyi diqqətə çatdırılıb.

Bildirilib ki, telefon söhbəti zamanı Prezident İlham Əliyev açıqlamanın regionda yaranmaqda olan əməkdaşlıq meyillərinə ciddi zərər vurduğunu, Azərbaycanın hər zaman Türkiyənin yanında olduğunu qeyd edib.

"qalampir.uz" portalında dərc olunan yazıda isə Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyinin məsələ ilə bağlı bəyanatı şərh edilib. Bildirilib ki, ABŞ Prezidenti Co Baydenin ermənilərin qondarma "soyqırımı" ilə əlaqədar səsləndirdiyi bəyanatında 1915-ci il hadisələri ilə bağlı tarixi həqiqətlərin təhrif olunması təəssüf doğurur.

Məqalədə deyilir: "Qondarma "erməni soyqırımı" məsələsini siyasiləşdirənlər həmin dövrdə erməni silahlı dəstələri tərəfindən 500 mindən artıq insanın kütləvi öldürülməsi hallarına, habelə erməni daşnakların 1918-ci ilin martında Bakıda və Azərbaycanın digər regionlarında törətdikləri kütləvi qırğınlara münasibətdə susqunluq nümayiş etdirir".

Həmçinin vurğulanır ki, 1915-ci il hadisələri siyasətçilər tərəfindən yox, tarixçilər tərəfindən araşdırılmalıdır. Məqalələr Özbəkistandakı Heydər Əliyev adına Azərbaycan Mədəniyyət Mərkəzinin təşəbbüsü ilə dərc olunub.

Kolumbiya mətbuatı azad olunmuş ərazilərimizdə Ermənistanın törətdiyi dağıntılar və UNESCO-nun fəaliyyətsizliyi barədə yazıb

Kolumbiyanın nüfuzlu rəqəmsal KİV-lərindən olan "Las2Orillas" qəzeti tanınmış jurnalist Roberto Trobaxonun müəllifi olduğu, Azərbaycanın azad olunmuş ərazilərində 30 ilə yaxın işğal müddətində Ermənistan tərəfindən törədilmiş kütləvi dağıntılar və UNESCO-nun erməni vandalizminə laqeyd yanaşmasından bəhs edən "UNESCO kor, kar, lal olub, yoxsa əsirə çevrilib?" sərəlvhəli məqalə yayıb.

AZƏR-

TAC xəbər verir ki, yazıda Şuşa, Ağdam, Qubadlı, Zəngilan və digər şəhərlərimizdə Ermənistanın mədəni soyqırımı törətdiyi, bu ərazilərdə dini ziyarətgah, məscid, muzey, arxeoloji yer, məzarlıq və çoxlu sayda digər mədəni və dini abidələri məhv etdiyi bildirilir və bu hərəkətlərin insanlıq əleyhinə cinayət olduğu vurğulanır. Ermənistanın bu addımlarla "Silahlı münaqişə zamanı mədəni sərvətlərin qorunması haqqında" 1954-cü il Haaqa Konvensiyası, "Arxeoloji irsin qorunması haqqında" 1992-ci il Avropa Konvensiyası və UNESCO-nun "Ümumdünya mədəni və təbii irsin qorunması haqqında" 1992-ci il Konvensiyasını kobud şəkildə pozduğu, bütün bunların müqabilində isə bu günədək cəzasız qaldığı qeyd olunur.

UNESCO-nun beynəlxalq təşkilat kimi rolunun dünyada tarixi-mədəni və dini abidələrin qorunması olduğu halda, Ermənistanın öten ilin sonlarına qədər işğalda saxladığı Azərbaycan torpaqlarında törətdiyi vandalizmə heç bir münasibət bildirmədiyi, bu müddət ərzində bir dəfə də bu ərazilərə müşahidə missiyası təşkil etmədiyi söylənilir və bu təşkilatın erməni vandalizmi qarşısında səssiz qalmasının təəccüb və hiddət doğurduğu deyilir.

Məqalədə, həmçinin Azərbaycan höku-

Las2 ORILLAS Enviar Noticia

NOTA CIUDADANA

¿Unesco, ciega, sorda, muda o secuestrada?

"La organización tiene que dejar de andar escondiendo la cabeza como el avestruz y mirar para Azerbaiyán"

Por: Roberto Trobajo Hernández
abril 27, 2021

Este es un espacio de expresión libre e independiente que refleja exclusivamente los puntos de vista de los autores y no compromete el pensamiento ni la opinión de Las2Orillas.

Foto: Cancillería Ecuador - CC BY-SA 2.0

məti və Heydər Əliyev Fondunun ölkə ərazisində dağıntıya məruz qalmış abidələrin bərpası ilə yanaşı, xaricdə də tarixi-mədəni irsin mühafizəsi istiqamətində fəaliyyət göstərirdi, bu xüsusda Vatikanda Müqəddəs Marçellinio, Pietro və Sebastian katakombalarının bərpası, eləcə də Notr-Dam kilsəsinin təmiri kimi önəmli töhfələr verdiyi, elmi-mədəni layihələrin həyata keçirilməsi üçün UNESCO-ya maliyyə yardımları göstərirdi, bu müsbət fəaliyyətin Latin Amerika regionunda da təzahür etdiyi, bu çərçivədə 2017-ci ildə Qvatemalada qeyri-maddi mədəni irsin qorunması üzrə bacarıqların artırılması ilə bağlı layihə çərçivəsində təlim seminarlarının keçirilməsini maliyyələşdirdiyi bildirilir.

Sonda UNESCO-nun təşkilatdaxili siyasi qərəzin əsirinə çevrilib-çevrilmədiyi sual edilir, qurumun təyinatına uyğun davranmalı olduğu, qeyri-siyasi və tərəfsiz mövqe tutması gərəkdiyi, bu kimi vandalizm hallarına göz yummamalı və tarixi-mədəni irslərin mühafizəsi işinə sadiq qalmalı olduğu deyilir.

Azərbaycan - Dünya İqtisadi Forumu: Azərbaycanın beynəlxalq aləmdə səmərəli əməkdaşlığı

Aprəlin 28-də Dünya İqtisadi Forumunun prezidentinin təşəbbüsü ilə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin forumun prezidenti Borge Brende ilə videokonfrans formatında görüşü olub. Görüşdə ölkəmizlə Dünya İqtisadi Forumu arasında uzunmüddətli səmərəli əməkdaşlığın həyata keçirildiyi bildirildi, bu əməkdaşlıq çərçivəsində Azərbaycanın Dünya İqtisadi Forumunun bir sıra təşəbbüslərində fəal iştirak etdiyi qeyd olunub. Vurğulanıb ki, Azərbaycan ilə Dünya İqtisadi Forumu ölkəmizdə qeyri-neft sektorunun inkişafı sahəsində də uğurla əməkdaşlıq edir.

Prezident İlham Əliyev Borge Brendeyə işğaldan azad olunmuş ərazilərimizdə həyata keçirilən infrastruktur layihələri, investisiyaların cəlb olunması barədə məlumat verib. Dövlətimizin başçısı bildirib ki, həmin ərazilərdə yenidənqurma prosesi gedir, qarşıda nəhəng iş durur və böyük bir ərazi tamamilə yenidən qurulacaq. Bildirilib ki, indi səylərin əsas istiqaməti ərazilərin yenidən qurulması olacaq və bu, həmçinin ölkə iqtisadiyyatının qeyri-enerji sektoruna, xüsusilə tikinti sahəsinə təkan verəcək. İki gün əvvəl "ağıllı kənd" konsepsiyası ilə yenidən qurulacaq kəndlərin təməlinin qoyulduğunu vurğulayan dövlətimizin başçısı işğaldan azad edilmiş əraziləri "yaşıl zona" elan etdiyini, həmin ərazilərdə "ağıllı şəhər", "ağıllı kənd" konsepsiyasından istifadə olunacağını, şəhərlər üçün baş planların hazırlandığını, enerji istehsalı, elektrik enerjisi, avtomagistral, dəmir yolları, hava limanları ilə bağlı infrastruktur layihələrinin həyata keçirildiyini deyib.

Dünya İqtisadi Forumu ilə əməkdaşlığın perspektivləri

Söhbət zamanı Azərbaycanda pandemiya ilə mübarizə sahəsində görülən tədbirlər də qeyd edildi, son günlərdə ölkədə sağalanların sayının artması müsbət amil kimi qiymətləndirilib. Azərbaycanda vaksinasiyaya başlanıldığı, əhəlinin 14 faizinin artıq peyvənd olunduğu bildirilib, pandemiya ilə bağlı ölkəmizin təşəbbüsü ilə çox vacib və global tədbirlərin keçirildiyi vurğulanıb, Azərbaycanın 30-dan çox ölkəyə humanitar və maliyyə yardımı göstərdiyi qeyd edildi, ölkəmizin milli səviyyədə və Qoşulmama Hərəkatının sədri kimi qaldırdığı məsələlərdən birinin də dünyada vaksinlərin ədalətli bölgüsü ilə bağlı olduğu diqqətə çatdırılıb.

Görüşdə Dünya İqtisadi Forumunun Dördüncü Sənaye İnqilabı Mərkəzləri şəbəkəsinin afilə edilmiş Azərbaycan Mərkəzinin fəaliyyəti vurğulanıb. Dövlətimizin başçısı MDB regionunda ilk bu cür mərkəzin məhz Bakıda yaradılmasına görə minnətdarlığını bildirib, iqtisadiyyatı şaxələndirmək və işlətləri davam etdirmək üçün, eləcə də investisiyaları cəlb etmək baxımından mərkəzin rolunu qeyd edilib. Bildirilib ki, bu Mərkəzin əsası 2020-ci ildə Davosda Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Dünya İqtisadi Forumunun prezidenti Borge Brendenin niyyət məktubunu imzalaması ilə qoyulub. Mərkəzin fəaliyyətinin təşkili üçün Dünya İqtisadi Forumu ilə sıx əməkdaşlıq artıq təmin olunub. İllik mərhələdə süni intellekt və rəqəmsal iqtisadiyyatla bağlı təhlillər aparılır.

Haşiyə: Bu yerdə nüfuzlu beynəlxalq mütəxəssislər də Dünya İqtisadi Forumunun Azərbaycan afilə edilmiş mərkəzinin açılmasını yüksək qiymətləndirməsi ilə bağlı fikirləri də vurğulamaq yerinə düşər. ABŞ politoloqu Qreyq Vaynerin sözlərinə görə, Azərbaycan regionun ən sabit və siyasi baxımdan proqnozlaşdırıla bilən dövlətlərindən biridir və Azərbaycanda Dünya İqtisadi Forumunun Regional Mərkəzinin açılması ölkənin liderliyini möhkəmləndirəcək. Cənab Vayner düşünür ki, belə mərkəzin fəaliyyətə başlaması Azərbaycana investisiyaların cəlb edilməsi prosesinə əlavə təkan verəcək. Bu cür sənədlərin imzalanması Azərbaycana olan etimadın yüksək səviyyəsini nümayiş etdirir və şübhəsiz ki, beynəlxalq investorların Azərbaycana qarşı daha xeyirxah münasibət bəsləməsinə və böyük etimad hissi ilə ölkəyə pul qoymasına kömək edəcək. Amerikalı mütəxəssis bunu Azərbaycan üçün beynəlxalq iqtisadi sistemə inteqrasiya sahəsində çox böyük irəliləyiş kimi də dəyərləndirmişdir. Bundan başqa, amerikalı ekspertin fikrincə, Azərbaycan regionda lider olaraq digər ölkələrin inkişafına yardım etmək üçün məsuliyyəti öz üzərinə götürə bilər. Qreyq Vayner, həmçinin hesab edir

ki, Azərbaycanda belə mərkəzin açılması qeyri-neft sektorunun inkişafına da ciddi təkan verəcək. Göründüyü kimi, Azərbaycan regionda lider olaraq digər ölkələrin inkişafına yardım etmək üçün məsuliyyəti öz üzərinə götürməyə qadir ölkədir.

ALİYEV

Ilham Əliyev: "Azərbaycanın işğaldan azad olunmuş ərazilərimizdə yenidənqurma prosesi gedir, qarşıda nəhəng iş durur və böyük bir ərazi tamamilə yenidən qurulacaq"

ki, Azərbaycanda belə mərkəzin açılması qeyri-neft sektorunun inkişafına da ciddi təkan verəcək.

Göründüyü kimi, Azərbaycan regionda lider olaraq digər ölkələrin inkişafına yardım etmək üçün məsuliyyəti öz üzərinə götürməyə qadir ölkədir.

Görüşdə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Borge Brendeni Azərbaycana səfərə və mərkəzin fəaliyyəti ilə tanış olmağa dəvət edib.

Həmçinin, Prezident İlham Əliyev Dünya İqtisadi Forumunun gənc nəslin təliminə çox böyük diqqət yetirildiyinə, son illərdə bilikli insanların yeni nəslinin təşəbbüs və proqramlarında iştirakına imkan yaradıldığına görə Borge Brendeyə təşəkkürünü bildirib.

Güclü əlaqələrin yaranması Prezident İlham Əliyevin yürütdüyü genişmiqyaslı siyasətin təzahürüdür

Göründüyü kimi, bu gün Azərbaycan dünyanın ən böyük forumu olan Davos İqtisadi Forumunun arzu olunan və çox nüfuzlu üzvlərindən birinə çevrilib. Azərbaycan hər il bu forumda təmsil olunur və ölkəmizin dünyada nüfuzu daha da artır. Beynəlxalq ictimaiyyətin fəal üzvü kimi Azərbaycan 1995-ci ildən başlayaraq Davos İqtisadi Forumunda iştirak edən ölkəmizin məqsədi dünyada gedən prosesləri izləmək, o cümlədən Azərbaycandakı prosesləri bölgədə marağı olan iştirakçılara çatdırmaqdan ibarətdir. Qeyd edək ki, ötən 26 il

ərzində Azərbaycan ilə Dünya İqtisadi Forumu arasında əməkdaşlıq əlaqələri uğurla inkişaf etmişdir. Belə güclü əlaqələrin yaranmasında, sözsüz ki, Prezident İlham Əliyevin yürütdüyü genişmiqyaslı siyasət böyük rol oynamışdır. Ötən illərdə olduğu kimi, bu dəfə də ölkə başçısı Davos forumunda Azərbaycan həqiqətlərinin bir daha səsləndirilməsinə nail oldu, bir sıra ikitərəfli və çoxtərəfli əməkdaşlıq məsələlərini, eyni zamanda, gələcək əməkdaşlıq münasibətlərinin perspektivlərini müzakirə etdi. Prezident İlham Əliyevin Davos İqtisadi Forumunun rəsmi saytında yerləşdirilən "Azərbaycanın vahid və dayanıqlı dünyada rolu" sərəlvhəli məqaləsində forum belə qiymətləndirilmişdir: "Dünya İqtisadi Forumu Azərbaycan reallıqlarını beynəlxalq ictimaiyyətə təqdim etmək üçün gözəl bir platforma olmaqla yanaşı, dünyada baş verən iqtisadi meyillər haqqında dolğun məlumat əldə etməyə imkan yaradır. Bu, bizə islahatları davamlı şəkildə aparmağa, ölkəyə xarici investisiyaları cəlb etməyə imkan verir".

Həqiqətən də, dünyanın iqtisadi mənzərəsinin şəkilləndirilməsində önəmli rol oynayan forumda irəli sürülən yeni fikirlər, təkliflər global iqtisadiyyata yeni istiqamətlər verir, eyni zamanda, iqtisadi güc mərkəzlərinin bir-biri ilə dialoqu və dünya ictimaiyyətinə hesabat xarakteri daşıyır. Siyasi liderləri, iş adamlarını, vətəndaş cəmiyyəti qurumlarının rəhbərlərini bir araya toplayan forum, şübhəsiz

ki, bir çox məsələlərin müzakirəsinə və vacib qərarların qəbuluna əlverişli mühit yaradır. Bu baxımdan Prezident İlham Əliyevin forumun işində yaxından iştirak etməsi Azərbaycan reallıqlarının təbliği baxımından böyük əhəmiyyət daşıyır.

Azərbaycan regionda mühüm iqtisadi tərəfdaş imicini layiqli şəkildə qoruyur

Həmçinin, bu gün Azərbaycan dünyada böyük neft-qaz ölkəsi kimi qəbul olunur. Digər tərəfdən bir sıra xarici şirkətlər Azərbaycanın qeyri-neft sektoruna da investisiya yatırmağa maraqlı göstərir. Azərbaycan regionda mühüm iqtisadi tərəfdaş imicini layiqli şəkildə qoruyur. Bu platformadan müsbət istiqamətdə yararlanaraq, Azərbaycana gələcəkdə mühüm iqtisadi və siyasi dividendlər qazandıra bilər.

Bir sözlə, Prezident İlham Əliyevin Dünya İqtisadi Forumunda iştirakı və forum çərçivəsində keçirdiyi görüşlərdə səsləndirdiyi fikirlər sayəsində beynəlxalq ictimaiyyət bir daha şahidi oldu ki, Azərbaycan mürəkkəb olduğu qədər də ən narahat regiona yaxın coğrafiyada yerləşməsinə baxmayaraq, sürətli tempə irəliləyir və həyata keçirilən genişmiqyaslı islahatlar dinamik inkişafı təmin edir. Belə bir inkişaf Azərbaycanı regionun liderinə çevirməklə yanaşı, beynəlxalq ictimaiyyətin dəyərli və məsuliyyətli üzvlərindən biri olması əminliyini daha da gücləndirir.

RƏFİQƏ KAMALQIZI

Böyük Vətən müharibəsi əlilləri və iştirakçıları daim dövlətin diqqət mərkəzindədir

9 May - Qələbə Günü ərəfəsində Prezident İlham Əliyevin imzaladığı Sərəncam bunun real təzahürüdür

Böyük Vətən müharibəsi əlilləri və iştirakçılarının sosial problemlərinin həlli, sosial təminat səviyyəsinin yaxşılaşdırılması dövlətin daim diqqətində olan məsələlərdəndir. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev cənablarının Qələbə gününün 76-cı ildönümü ərəfəsi, aprelin 29-da imzaladığı "1941-1945-ci illərdə İkinci Dünya müharibəsində iştirak etmiş şəxslərə, həlak olmuş və ya sonralar vəfat etmiş döyüşçülərin dul arvadlarına, arxa cəbhədə fədakar əməyinə görə orden və medallarla təltif edilmiş şəxslərə birdəfəlik maddi yardım verilməsi haqqında" Sərəncamı Sərəncamı deyilənlərin real göstəricisidir.

dən çox sakini iştirak edib. Onların təxminən yarısı döyüşlərdə həlak olub. Döyüşlərdə göstərdikləri igidliyə görə ölkəmizin 130-dək vətəndaşı Sovet İttifaqı Qəhrəmanı adına layiq görülüb, 170 mindən çox əsgər və zabitimiz müxtəlif orden və medallarla təltif edilib. Müharibə vaxtı ön cəbhədə göstərdikləri şücaətə görə 176 min nəfər azərbaycanlı döyüşçü, arxa cəbhədə isə 250 min nəfər SSRİ-nin orden və medalları ilə təltif olunub. Bundan əlavə, 30 nəfər müharibə iştirakçısı 1-ci, 2-ci və 3-cü dərəcəli "Şöhrət" ordeni ilə təltif edilib.

Böyük Vətən müharibəsi iştirakçılarına dövlət qayğısının artırılmasını zəruri edən, sadəcə onların müharibə işti-

denti İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə bütün sahələr üzrə demokratik, şəffaf islahatlar siyasətini dönmə-

di olaraq tədbirlər həyata keçirir, həmin kateqoriyadan olan insanların sosial rifahının daim yüksəldil-

hazırlaşır və bunun üçün bütün əsaslar var, ciddi elmi proqnozlar verilib. Bu, ölkə rəhbərliyinin uzaqgörən siyasətinin birbaşa nəticəsidir. Dövlət başçısı mürəkkəb geosiyasi, iqtisadi, hərbi risklərin baş alıb getdiyi bir şəraitdə Azərbaycanı davamlı və dayanıqlı olaraq inkişaf etdirir.

Ölkə rəhbərliyinin reallaşdırdığı hər bir proqramın mərkəzində Azərbaycan vətəndaşı, onun həyat səviyyəsinin yüksəldilməsi dayanır. İnsan kapitalı ilk sıraya qoyulur. Bu siyasətin dövlətçilik və suverenlik aspektlərində qiyməti yüksəkdir. XXI əsr mədəniyyət, mənəviyyat, əxlaq, yaradıcılıq, humanizm yüzüldür. Artıq cəmiyyətlər sadalanan keyfiyyətlər üzrə yarışır. İnsan faktoru zəif olan ölkələrin perspektivi yüksək qiymətləndirilmir. Dayanıqlı və

Sərəncamda deyilir ki, Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq, İkinci Dünya müharibəsində Qələbənin 76-cı ildönümü ilə əlaqədar 1941-1945-ci illərdə İkinci Dünya müharibəsində iştirak etmiş şəxslərə 1500,0 (bir min beş yüz) manat məbləğində, İkinci Dünya müharibəsində həlak olmuş və ya sonralar vəfat etmiş döyüşçülərin dul arvadlarına, həmin dövrdə arxa cəbhədə fədakar əməyinə görə orden və medallarla təltif edilmiş şəxslərə, İkinci Dünya müharibəsi illərində döyüş cəbhələrinin arxa hüduqları, yaxud döyüşən donanmaların əməliyyat zonaları daxilində ordunun və donanmanın mənafeyi üçün tapşırıqları yerinə yetirmiş xüsusi birləşmələrin işçilərinə, İkinci Dünya müharibəsi dövründə Leningrad şəhərinin müdafiəsinə görə müvafiq medal və döş nişanı ilə təltif edilmiş şəxslərə, habelə Leningrad şəhərinin mühasirəsi iştirakçılarına 750,0 (yeddi yüz əlli) manat məbləğində birdəfəlik maddi yardım verilsin. Və Azərbaycan Respublikasının 2021-ci il dövlət büdcəsində nəzərdə tutulmuş Azərbaycan Respublikası Prezidentinin ehtiyat fondundan 4,8 milyon (dörd milyon səkkiz yüz min) manat vəsait ayrılınsın.

Göstərilən qayğı: faktlar, rəqəmlər...

Qeyd edək ki, Azərbaycan dövləti 2006-cı ildən Böyük Vətən müharibəsi əlillərinin və iştirakçılarının yaşa görə əmək pensiyalarının baza hissəsinin üzərinə müvafiq məbləğlərdə əlavələr hesablayır, 2008-ci ildən Böyük Vətən müharibəsi əlillərinə Azərbaycan Prezidentinin təqaüdlərinin təyin olunmasına başlanılıb. Həmçinin, Böyük Vətən müharibəsi əlillərinin dövlət hesabına və növbəlik qaydasında minik avtomobili və mənzillə təminatı işləri də həyata keçirilir.

Xatırladaq ki, Böyük Vətən müharibəsi illərində Azərbaycan xalqı həm ön, həm də arxa cəbhədə çox böyük qəhrəmanlıq nümunələri göstərib. Tarixin ən qanlı müharibəsində Azərbaycanın 640 min-

rakçısı və ya əlil olması, yaxud göstərdikləri şücaət deyil. Həm də sağ qalan müharibə iştirakçılarının ahil yaşda olmasıdır.

Bu il Böyük Vətən müharibəsinin başa çatmasından 76 il ötür. Bu müharibədə iştirak etmiş ən gənc insanın yaşı indi 89-u ötür. Buna görə də onlara həm də Azərbaycanın ən yaşlı insanları kimi xüsusi diqqət göstərilir. Böyük Vətən müharibəsi iştirakçılarının mövcud vəziyyətini nəzərə alan Azərbaycan dövləti onlara hərtərəfli diqqət ayırır: həm onların yaşa görə pensiyalarına əlavələr var, həm prezident təqaüdü alırlar, əlillər mənzil və avtomobillə təmin edilir, həm də onların digər sosial qayğıları dövlət hesabına həll olunur.

Ulu Öndər Heydər Əliyev: "Veteranlar bizim qızıl fondumuzdur"

Qeyd edək ki, Azərbaycanda müstəqil dövlət quruculuğu kursu digər ölkələr üçün nümunəvi modeldir. Bu gün Azərbaycan Prezi-

dən həyata keçirməkdədir. Həmin siyasətin əsasını Ulu Öndər Heydər Əliyev qoyub. Ulu Öndər Heydər Əliyev bildirdi ki, veteranlar bizim qızıl fondumuzdur: "Onlar hər cür qayğı və hörmətə layiqdirlər. Azərbaycanın bütün ictimaiyyəti, bütün Azərbaycan xalqı bilməlidir ki, İkinci Dünya müharibəsinin veteranları bizim ən əziz, ən mötəbər insanlarımızdır. Onlara qayğı göstərmək, hörmət etmək, onların bütün problemlərini həll etmək bizim dövlətimizin və hər bir dövlət orqanının, hər bir Azərbaycan vətəndaşının borcudur."

Bəli, bu gün bu siyasət Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilir. Artıq Azərbaycan sosial dövlət modelini uğurlu tətbiq edən ölkələr sırasındadır.

Həmçinin qeyd edək ki, Prezident, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin və Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevanın müvafiq göstərişlərinə əsasən dövlət qurumları bu kateqoriyadan olan insanların problemləri ilə yaxından maraqlanırlar, onların problemlərinin aradan qaldırılması üçün mütəma-

məsinə xidmət edən proqramlar həyata keçirir, Qarabağ, Böyük Vətən müharibələri, Çernobil əlillərinə və şəhid ailələrinə mənzillərin və avtomobillərin verilməsini davam etdirirlər.

Vətəndaşa qayğı: daxili siyasətin əsas prinsipi

Vurğulanan məqamlar onu göstərir ki, ölkə rəhbərliyi sosial siyasəti uğurla aparır. Vətəndaşların sosial təminatı istiqamətində konkret proqramlar həyata keçirilir. Dövlət həmişə əhalinin aztəminatlı qisminin yanındadır. Bir an olsa belə, onlar özlərini köməksiz hiss etməzlər. Əksinə, Azərbaycan iqtisadi cəhətdən daha da yüksək potensiala sahib olduqca, sosial proqramlar da inkişaf edərək daha geniş təbəqələri əhatə edir. Bu prosesdə müharibədən, işğaldan əziyyət çəkən köçkün, qaçqın soydaşlarımıza ayrıca diqqət yetirilir.

Bəli, dünyanın böyük əksəriyyəti gələn ildə qarşılaşacağı çətinliklər üzərində baş sındırarkən Azərbaycan daha sürətli inkişafa

davamlı inkişaf məsələsi birbaşa insan faktoru ilə əlaqələndirilir. Bu səbəbdən, Azərbaycanda dövlət quruculuğu və islahatlar kursunun birbaşa insan kapitalına xidmət etməsi məsələsinin qoyulması böyük uğurdur, perspektivli gələcəyin müjdəsidir.

Təbii ki, yuxarıda vurğulanan kontekstdə vətəndaş cəmiyyətinin formalaşmasında insan amilinin rolunu da mütləq nəzərə almaq gərəkdir. Sosial proqramlar vətəndaş cəmiyyətinin inkişafında aparıcı rol oynayır. Cəmiyyətin bütün təbəqələrinin həyat səviyyəsi yüksək olduqda, qanunun aliliyi və sosial ədalət prinsipi bərqərar olduqda vətəndaş cəmiyyəti oturur. Azərbaycanda həyata keçirilən bütün proqramlar məhz bu məqsədə xidmət etməkdədir.

Bir sözlə, Azərbaycan Prezidentinin 9 May - Qələbə Günü'nün 76-cı ildönümü ərəfəsi imzaladığı sərəncamı və bu sərəncama əsasən Böyük Vətən müharibəsi əlilləri və iştirakçılarına dövlətin diqqət və qayğısının təzahürüdür.

RƏFİQƏ HÜSEYNOVA

Xüsusi Təyinatlı Qüvvələrin yaradılmasından 22 il ötür

Azərbaycan Xüsusi Təyinatlı Qüvvələrinin yaradılmasından 22 il ötür. Xüsusi Təyinatlı Qüvvələr 1999-cu il aprelin 30-da yaradılıb. Qüvvələrin formalaşmasında Birinci Qarabağ müharibəsi iştirakçısı olmuş zabıt və gizirlər iştirak ediblər.

Azərbaycan Xüsusi Təyinatlı Qüvvələrinin (XTQ) formalaşmasında Türkiyə Silahlı Qüvvələrinin Xüsusi Təyinatlı Qüvvələri müstəsna rol oynayıb. Bundan başqa, Azərbaycan xüsusi təyinatlıları müxtəlif ölkələrin təlim mərkəzlərində keçirilən kurslarda iştirak edib və dəfələrlə ABŞ, Türkiyə və Pakistanda keçirilən yarışlarda yüksək nailiyyətlər qazanıblar.

2016-cı ilin aprelində baş vermiş döyüşlərdə Xüsusi Təyinatlı Qüvvələrin bölmələri iştirak ediblər. Döyüşlər zamanı düşmənin çox sayda canlı qüvvəsi və hərbi texnikası məhv edilib.

2020-ci il sentyabrın 27-də başlayan Vətən müharibəsində də Xüsusi Təyinatlı Qüvvələr böyük şücaət göstərmişlər. Torpaqlarımızın düşmənlərdən azad edilməsində XTQ-nin misilsiz xidmətləri olub. Onların qayalara dırmaşaraq Şuşa şəhərini işğaldan azad etməsi dünya hərbi tarixinə düşüb.

Azərbaycan Xüsusi Təyinatlı Qüvvələri dünya müdafiə sənayesinin aparıcı şirkətlərinin istehsalı olan müasir silahlar, döyüş vasitələri və texnikalara malikdir. Qeyd edək ki, Xüsusi Təyinatlı Qüvvələrin komandanı general-leytenant, "Vətən Müharibəsi Qəhramanı" Hikmət Mirzəyevdir.

Arzu Nağıyev: "Qələbədə Xüsusi Təyinatlılarımızın məxsusi payı var"

"1999-cu ilin aprel ayında Azərbaycanda Xüsusi Təyinatlı Dəstə yaradılıb. Azərbaycan Xüsusi Təyinatlı Qüvvələrinin formalaşmasında Türkiyə Silahlı Qüvvələrinin Xüsusi Təyinatlıları çox mühüm rol oynayıb. Həmçinin, 2020-ci il 20 iyun tarixində yeni Xüsusi Təyinatlı Birlik də yaradılıb. 26 iyun 2018-ci ildə Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin 100 illiyi münasibətilə keçirilən paradada Xüsusi Təyinatlı Qüvvələr də paradan keçdi və bir Azərbaycan Ordusunda özlərinin xüsusi yerləri olduğunu bir daha nümayiş etdirdilər". Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında Milli Məclisin deputatı Arzu Nağıyev deyib.

Deputat bildirib ki, Xüsusi Təyinatlı Qüvvələrin yaradılması ilə artıq Azərbaycanın həm dağlarda, həm düzənəhda vuruşa bilən çox ciddi hərbi birləşməsi yarandı: "Təbii ki, Xüsusi Təyinatlı Qüvvələrin yaradılmasında Birinci Qarabağ müharibəsinin də öz mühüm rolu olub. İkinci Qarabağ müharibəsində isə Xüsusi Təyinatlı Qüvvələrin ən ciddi əməliyyatlarından biri də Cəbrayıl istiqamətində olub. Belə ki, Cəbrayıl şəhəri və ətraf 9 kəndi işğaldan azad etdilər. Bu, sırf Xüsusi Təyinatlıların öz əməliyyatı idi. Şuşa və digər rayonların işğaldan azad edilməsi istiqamətində də Xüsusi Təyinatlıların rolu danılmazdır. Onlar hərdə seçib orada koordinasiyanı həyata keçirir, məlumatları qoşun hissələrinə ötürür və eyni zamanda vuruşurdular. Ermənistan ordusunun arxasına keçərək

defələrlə orada əməliyyatlar apardıqları da bilinir və bu əməliyyatlardan da hər zaman üzü ağ çıxıblar". A.Nağıyev vurğulayıb ki, Xüsusi Təyinatlı Qüvvələrin şəhid olmuş əsgər və zabitlərimizin ailələrinə baş sağlığı verərək: "Bu vətən uğrunda onlar böyük şücaət göstərdilər. Bu gün Xüsusi Təyinatlı Qüvvələrdə xidmət edən bütün şəxsi heyəti bayram münasibətilə təbrik edirəm. Hazırda, Azərbaycan Xüsusi Təyinatlıları NATO standartlarında olan Türkiyə Xüsusi Təyinatlıları ilə və həmçinin Pakistan hərbi akademiyasında təhsil almaqla yeni biliklərə yiyələnirlər. Biz fəxr edə bilərik ki, bizim bu cür mərd, qorxmaz, savadlı, vətəninə-millətinə bağlı Xüsusi Təyinatlılarımız var. İkinci Qarabağ müharibəsində onların əməyi danılmazdır və qazınan böyük qələbədə Xüsusi Təyinatlılarımızın məxsusi payı var".

Aysel Məmmədova

Aysel Məmmədova

Aysel Məmmədova

Hulusi Kılıç: "Əlimdən nə gəlsə edəcəm"

"İkinci Qarabağ Müharibəsi zamanı edilən müharibə cinayətləri, Gəncədə dinc əhəllərin üzərinə atılan raketlərin nəticələri və s. araşdırılacaq". Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında sabiq Türkiyə səfiri Hulusi Kılıç deyib.

Sabiq səfirin sözlərinə görə bu cinayətlər araşdırılmalıdır: "Bərdəyə və Gəncəyə iki dəfə eyni zamanda Mingəçevirə atılan raketlər bunların hamısı cinayətdir. Mülki vətəndaşın üzərinə qadağan olunmuş raketləri göndərirlər. Gəncə, Mingəçevir, Xızıya qadağan olunmuş raket atmaq müharibə cinayəti hesab olunur. 100-dən çox mülki sakin şəhid olub. Bunlar hamısı araşdırılacaq və dünya ictimaiyyətinə təqdim olunacaq. Eyni ilə istintaq müddətində və məhkəmələrdə də sübut kimi təqdim olunacaq".

Hulusi Kılıç bildirib ki, "Qarabağda savaş suçlarının araşdırılması komissiya-

yada dünyanın bir çox ölkələrindən bir çox akademiklər, hərbi ekspertlər, yüksək məhkəmə sədrləri, sabiq səfirilər var. Ona görə də bu çox vacib bir komissiya oldu. Komissiya pandemiya ilə bağlı olaraq, yay aylarında fəaliyyətə başlayacaq. Mən bu komissiyanın xeyri olmasını diləyirəm. Etdikləri əməllərin cavablarını

alacaqlar və biz ədalətin bəqərə olmasını istəyirik. Təəssüflər olsun ki, Xocalıya ədalət hələ də tapa bilməmişik. Ümid edirəm ki, tez bir zamanda Xocalıya da ədalət tapacağıq. Nəticədə İkinci Qarabağ Müharibəsi zamanı edilən müharibə və insani cinayətləri ortaya çıxacaq. Ayrıca tarixi, dini, mədəniyyət abidələrinə də verilən zərər də diqqətdə saxlanılacaq. Mühitə, təbiətə verilən zərər cinayətdir. Məscidlərin, tarixi abidələrin dağıdılması bunlar da bir suçdur. Bunlar ortaya çıxacaqdır".

Arzu Elsevərqızı

Fransa Zəngəzur uğrunda mübarizə aparır?

İqor Korotçenko: "İndi Paris Rusiyanı Zəngəzurdan itələyərək çıxarmağa cəhd edir"

Ermənilərin "Milli-demokratik qütbü" adlı siyasi təşəbbüs qrupu Fransa prezidenti Emmanuel Makrona məktub ünvanlayaraq fransalı, yaxud beynəlxalq sülhməramlılar kontingentinin Ermənistanın cənub sərhədlərinə, daha dəqiq desək, Mehriyə yerləşdirilmələrini istəyiblər.

Bununla bağlı Rusiya politoloqu İqor Korotçenko "Kavbyuro" teleqram kanalına müsahibə verib və qeyd edib ki, Paris destruktiv mövqedə dayanıb və sülhməramlıların həmin ərazilərdə yerləşməsi mümkünü neqativ xarakter ala bilər.

Politoloq: "Biz görürük ki, hansısa partiyalar fransalı sülhməramlıları Zəngəzura dəvət edirlər"

"Hazırda Paris Rusiyanı "dq" adlandırılan hansısa qalıqların legitimləşdirilməsinə doğru çəkməyə çalışır ki, bu qalıqlara yuridik status qazandıra bilsin", deyən Korotçenko bildirib ki, regionun blokadadan çıxarılması və Zəngəzur dəhlizinin yaradılması regionu tamamilə dəyişir, ona görə də İndi Paris Rusiyanı Zəngəzurdan itələyərək çıxarmağa cəhd edir: "Region üçtərəfli bəy-

nətin nəticələrinə əsasən blokadadan çıxarılmalıdır ki, iqtisadi layihələrin icrasına başlanılsın. İndi üçtərəfli bəyanatın sürünən reviziyasının cəhdi gedir, Fransa bu məsələdə maraqlıdır, belə ki, Ermənistanda fransapərəst radikal qüvvələr fəallaşır. Məhz onlar ilk olaraq "Bura sizə Armavir deyil" tipli anti-Rusiya aksiyalarını başladılar, sonra isə biz görürük ki, hansısa partiyalar fransalı sülhməramlıları Zəngəzura dəvət edirlər. Bütün bunlar bir zəncirin düzülüşüdür", Korotçenko məsələyə münasibətini açıqlayarkən deyib.

Rövşən RƏSULOV

Vüqar Rəhimzadə: “Qərəzli açıqlamalar Fransanın həmsədrlik kreslosunu tərk etməsini sürətləndirir”

“İstər Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin dünyadan 30 ilə yaxın dövrdə ədalət gözlədiyi, istər 44 günlük İkinci Qarabağ münaqişəsi, istərsə də postmüharibə dövründə diqqət çəkən, ən əsası dəyişməz olan məqam dünyanın böyük dövlətlərinin ikili siyasəti, Ermənistanı daha böyük iddialarla yaşamasına rəvac vermələri, beynəlxalq hüquq və ədalət deyilən məfhumların bu güclərin əlində bir oyunağa, alətə çevrilməsidir. Rəsmi Bakı daim dünyanın ən nüfuzlu təşkilatlarının tribunasından bəyan edib ki, beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərinin tətbiqi üçün vahid mexanizm müəyyənəlməlidir, bütün dövlətlərə eyni şəkildə tətbiq edilməlidir.”

Amma dünya dövlətlərinin, nüfuzlu beynəlxalq təşkilatların bu çağırışlara sözdə və əməldə fərqli yanaşmaları göz önündədir. Münaqişənin həllində vasitəçilik missiyasını yerinə yetirən ATƏT-in Minsk qrupunun etimadı doğrultmadığı reallıqdır. Artıq Dağlıq Qarabağ münaqişəsi tarixə qovuşub. Amma bugününüz üçün diqqətçəkən məqam yenə də dünya dövlətlərinin ikili siyasətdən yaxa qurtara bilməyərək, Ermənistanı dəstək missiyasını davam etdirməsidir. Hər an erməni sevgisini ortaya qoyan Fransanın son addımları təəssüf doğurmaya bilməz. Fransa Milli Assambleyasının deputatı Fransua Pupponin Azərbaycan ərazisində terror və diversiya fəaliyyəti həyata keçirməyə cəhd göstərmiş erməni diversantlardan ibarət qrupun üzvlərini “hərbi əsir və dinc sakinlər” kimi qələmə verən qətnamə layihəsi təqdim edib. Münaqişənin həllində vasitəçilik missiyasını yerinə yetirən dövlətlər mandatına uyğun olaraq neytrallığı qorumaq, tərəfsiz, obyektiv olmalıdır. Bu, məsələnin üzde olan bir tərəfidir. Digər tərəfi belə qərəzli, əsassız bəyanatlar, açıqlamalar dövlətlərə münasibətlərə mənfi təsir göstərməyə bilməz. Bu fikirləri “iki sahil” qəzetinin baş redaktoru, siyasi elmlər doktoru Vüqar Rəhimzadə SİA-ya açıqlamasında bildirib.

V.Rəhimzadə qeyd edib ki, postmüharibə dövrünün reallıqlarının yaşandığı, bu reallıqlara uyğun olaraq həlli vacib məsələlərin çözülməsi istiqamətində addımların atıldığı bir zamanda ATƏT-in Minsk qrupunun həmsədri kimi Fransanın belə mövqe nümayiş etdirməsi təbii ki, təəssüf hissi doğurur: “Dövlətimizin başçısı İlham Əliyev işğaldan azad edilmiş ərazilərimizdə quruculuq və bərpa işləri ilə bağlı Minsk qrupu həmsədrlərindən də təkliflər gözlədiyini bildirdiyi halda, qarşı tərəfin belə bir qərəzli qətnamə layihəsi, açıqlamalarla çıxış etməsi münasibətlərə təsirsiz ola bilməz. Bundan əvvəl də Fransa Senatı qondarma “Dağlıq Qarabağ Respublikası”nın tanınması ilə bağlı qətnamə layihəsini müzakirəyə çıxardı.

Təbii ki, belə qətnamələr Azərbaycan üçün adi kağız parçasıdır. Çünki Azərbaycan qərəzdən, ikili siyasətdən yaranan belə sənədlərə qarşı reallıqları qoyur və dünya ictimaiyyətindən də tələb edir ki, həqiqətlərə real nəzərlərlə baxsın. Necə ki, ABŞ Prezidenti Co Bayden aprelin 24-də qondarma “erməni soyqırımı” ifadəsini dilə gətirəndə dövlətimizin başçısı İlham Əliyev bunun tarixi səhv olduğunu bildirdi, eyni zamanda, aprelin 28-də ABŞ dövlət katibi Entoni Blinkenin telefon zəngi zamanı bu günlərdə ABŞ Prezidentinin dırnaqarası “erməni soyqırımı” ilə bağlı bəyanatına diqqəti yönəldərək bildirmişdir ki, Türkiyə Azərbaycanın yaxın dostu və müttəfiqidir, postmüharibə dövründə bölgəmizdə çox önəmli və müsbət rol oynayır və ABŞ Prezidentinin bu açıqlaması Azərbaycan rəhbərliyi və ictimaiyyəti tərəfindən narahatlıqla qarşılanmışdır. Ölkə Prezidenti İlham Əliyev bu açıqlaması ilə qondarma “erməni soyqırımı” iddiasının əsassız olduğunu bildirməklə yanaşı, bu reallığı da diqqətə çatdırdı ki, Azərbaycan-Türkiyə birliyi qarşıya çıxan hər bir maneəni dəf etmək, eyni zamanda, əsassız iddiaları tutarlı cavablandırmaq və qalibiyyətə imza atmaq gücündədir”.

Baş redaktor qeyd edib ki, bu gün işğaldan azad edilmiş torpaqlarımızda Böyük Qayıdışa hazırlıq işləri görülür: “Zamanın bu gün ölkəmiz üçün rəqibə çevrilməsini şərtləndirən əsas amil bu ərazilərin minalardan təmizlənməsinin uzanmasıdır. Çünki Ermənistanın beynəlxalq hüquq normalarını kobud şəkildə pozaraq minalanmış sahələrin xəritələrini verməməsi təmizləmə işlərində vaxt itkisinə səbəb olur. Bu baxımdan olmaz ki, ATƏT-in Minsk qrupunun həmsədrləri 30 ilə yaxın dövrdə fəaliyyətsizliklərini postmüharibə dövründə canlandırmaqla minalanmış ərazilərin xəritələrinin Azərbaycana təhvil verilməsi ilə bağlı təşəbbüslə çıxış etsinlər? 10 noyabr üçtərəfli razılaşmasından sonra bu ərazilərdə baş verən mina partlayışı nəticəsində həlak olanların, yaralananların statistikasına diqqət yetirdikdə görəsən dünyanın ikili siyasətini özlərinə bir fəaliyyət istiqaməti seçən dövlətlər narahatlıq hissi keçirirlərmi? Reallıqları bir kənara qoyub yalanlarla diqqəti çəkməyə, Ermənistanı dəstək olmağa ehtiyac varmı? Azərbaycanın 44 günlük İkinci Qarabağ müharibəsində Ermənistanı və ona havadarlıq edən dövlətlərə verdiyi tarix, hüquq və milli qürur dərşini nə tez unudular? Bu da faktır ki, Vətən müharibəsinin gedişi dövründə Ermənistan silahlı qüvvələrinin Azərbaycanın yaşayış məntəqələrinə raket və artilleriya hücumları nəticəsində 100-ə yaxın dinc sakin həlak olub, 400-dən insan artıq yaranıb. Bu faktlar niyə Ermənistanı müdafiə etmək yolunu tutan fransalı deputatların qətnamə layihəsində yer almır? Üçtərəfli Bəyanatdan bir ay

sonra Azərbaycan ərazilərinə terrorçuluq məqsədilə göndərilən diversant qrupun üzvləri beynəlxalq humanitar hüquqa uyğun olaraq “hərbi əsir” hesab edilmir. Beynəlxalq hüquq normalarını pozub bunun əksinə qətnamə layihəsinin hazırlanmasına vaxt sərf etməyə ehtiyac varmı?”.

“Fransanın mövqeyinə inamsızlıq yaradan bu cür təşəbbüsləri, qərəzli bəyanatları artıq davamlı xarakter alıb” söyləyən baş redaktor bildirib ki, Azərbaycan ictimaiyyətində ATƏT-in Minsk qrupunun həmsədri olan Fransanın neytrallığına çox ciddi inamsızlıq yaranıb. Fransa parlamentinin bəzi üzvlərinin bu cür addımları, dövlət rəsmilərinin açıqlamaları bu inamsızlığın aradan qaldırılmasına deyil, əksinə, daha da dərinləşməsinə yönəlib ki, bu da iki dövlət arasında münasibətlərə öz mənfi təsirini göstərəcək.

Diqqəti bu günlərdə Fransa Senatının geniş tərkibli nümayəndə heyətinin Ermənistanı 3 günlük səfərinə də yönəldən V.Rəhimzadə qeyd edib ki, bu səfərin Ermənistanı uydurma “soyqırımı” tədbirləri ilə üst-üstə düşməsi artıq yaranan suallara aydınlıq gətirir: “Senat sədri açıqlamasında açıq-aşkar Ermənistanın işğalçılıq siyasətini, etnik təmizləmə və soyqırımı cinayətlərini, 44 günlük Vətən müharibəsində həyata keçirdiyi müharibə cinayətlərini dəstəklədiyini, bu dəstəyin gələcəkdə də davam etdiriləcəyini bildirməklə bir daha işğalçı dövlətin bugünkü əsassız iddialarla çıxış etməsinə yol göstərənə aydınlıq gətirir. Fransalı siyasətçilər, bezi Senat üzvləri də Fransanın Minsk qrupunun həmsədri kimi neytrallıq prinsiplərini pozduğunu, ardıcıl olaraq Ermənistanı dəstəklədiyini etiraf edirlər. Bu etiraf, eyni zamanda, ikili siyasətə uyğun addımlar fonunda Fransa Minsk qrupunun həmsədrlik kreslosunu tərk etməyə hazır olduğunu nümayiş etdirir”.

Baş redaktor bu ümumiləşdirməni aparıb ki, ATƏT-in Minsk qrupu həmsədrlərinin qondarma “erməni soyqırımı”, həmçinin tarixə qovuşan Dağlıq Qarabağ məsələsinə münasibətləri, Ermənistanı açıq-aşkar dəstək göstərmələri onlara qərəzli addımlara deyil, öz tarixlərinə bir nəzər yetirməyə vaxt sərf etmək çağırışını edir: “ABŞ və Fransanı Ermənistanla yaxınlaşdırın məqamlardan biri soyqırımı törətməkdə oxşarlıqlarıdır. Fransa Əlcəzairdə, Vyetnamda, Mərakeşdə, Cibutidə, Çadda, Qabonda, Tunisdə, ABŞ Vyetnamda, Koreyada, Kamboca və Laosda, Əfqanıstanda, İraqda, Xirosima və Naqasakidə milyonlarla insanı qətlə yetirib. Özlərini “insan haqlarının və demokratiyanın vətəni” sayan Fransa və ABŞ öz tarixləri ilə üzleşməkdən bir də ona görə qorxurlar ki, insan haqları və demokratiya ilə bir araya sığmayan beşəri cinayətlər törədiblər. Tarixi səhvlərdən dərs almaq zamanıdır”.

Xaoslar ölkəsindən demokratiya dərəsi

Fransa, demək olar ki, bütün dövrlərdə siyasi sfera baxımından sabit bir dövr keçirməyib. Belə ki, Avropada fundamental dəyişikliklər yaranan “Burjua inqilabı”, “Böyük Fransa inqilabı-Revolution française” və s. inqilablar bu ölkədə baş verib. Bu isə heç də təsadüf deyildir. Çünki 18-ci əsrin ortalarından

başlayan marifçi hərəkatı tətikləyən elm xadimləri fransız olubdur. Jan Jak Russo, Monteskyo və bir sıra siyasi-fəlsəfə xadimlərini buna misal göstərmək olar.

Digər tərəfdən, burjua sinfinin zülmələri, hakimiyyətin avtoritarlığı isə qəzəbli xalqı inqilabın keşiyinə gətirmişdi. Daha sonrasında isə, bu vəziyyətdən yararlanan liderlər vəziyyəti faciəyə sürükləyirdilər. Buna Napoleonu da misal göstərmək olar. Belə ki, 1-ci dünya müharibəsi baş verəndə onun yaratdığı müharibə dünya müharibəsi adlanırdı. Daha sonrakı yüzilliklərdə fransızlar öz müstəmləkələrini kütləvi qırğınlar hesabına saxlamağa cəhd edirdilər. Əlcəzair hadisələri buna ən böyük misallardan biridir.

Deməli, belə demək olar ki, sabit siyasi sfera olmadıqda kimlərsə bundan istifadə edir və faciələrə yol açırlar. Belə görünür ki, Emmanuel Makron da bu siyasi xaosdan yararlanmaq niyyətindədir. Belli olur ki, o, xalqın miqrantlara qarşı olan qıcıqlarından məharətlə istifadə edib, miqrant axınlarına qarşı kifayət qədər mərhəmətsiz qərarlar çıxarmağa çalışmaqdadır. Eyni zamanda, onun anti-islam məsələsini yumşaltmaq yerinə, daha da qabartması, aktuallaşdırmağa çalışması, göz önündə idi. Makronun gördüyü tədbirlərə baxdıqda isə burada sağ yönümlü məqsədlər rahatlıqla sezişirdi. Maraqlısı budur ki, ölkənin seçimlərində Makronun sonra ən çox say toplayanlardan biri də, daha da sağ yönümlü olan Marina Le Pen idi. Başda Fransa olmaqla, Qərbdə siyasi spektrumun sağ tərəfinin yüklənməsi diqqəti cəlb edir. Radikallaşmaqda olan sağ cərəyanların anti-islam, anti-miqrant, anti-multikultural tədbirləri azmış kimi, digər ölkələrə də demokratiya dərəsi keçmək niyyətindədilər.

2-ci Qarabağ müharibəsində isə, Fransa özünün faşist dəstəkçisi mövqeyini sərgilədi. Maraqlıdır ki, öz ölkəsində asayışı bərqərar edə bilməyən, bir vaxtlar öz müstəmləkələrində qan gölü yaranan bu ölkə, niyə Azərbaycanı militarizmdə günahlandırır. Belə demək olar ki, xaoslar vətəni Fransa, heç də ədalətli siyasət yürütmür.

Fransanın öz halına gəldikdə isə, siyasi ekspertlərə görə, buradaki xaos səngiyən deyil. Bu vəziyyətin inqilaba dönüşməsi də gözləniləndir. Ən şiddətli halda, bu cərəyan qloballaşa və bütün Avropanı öz ağışına ala bilər. Belə demək olar ki, azadlığın yan təsirini olan sabitsizlik öz yerini silsiləli faciələrə buraxa bilər.

Zərdüşt Quluzadə

Heydər Əliyevin iqtisadi

Müasir dövrümüzün ictimai-siyasi realqları, geopolitik məkanda baş verən dəyişikliklər və bütün bu təlatümlərin fəvqündə dayanan milli dövlətçiliyimiz Ulu Öndər Heydər Əliyev tərəfindən əsası qoyulmuş siyasi kursun mükəmməl bir məntiqdən meydana çıxdığını ortaya qoyur. Ümummilli Lider nəinki ictimai, siyasi, həm də iqtisadi sahədə çox mühüm və həlledici addımlar atıb. Əminliklə qeyd edə bilərik ki, Ulu Öndər Heydər Əliyev Azərbaycan iqtisadiyyatının inkişafında müstəsna rolunu oynayan əvəzsiz şəxsiyyət olub.

Tarixi təcrübə göstərir ki, zəngin təbii və iqtisadi sərvətlərə ma-

fondları respublikanı bu ağır böhrandan çıxarmağa imkan verir. Digər tərəfdən yeni islahatlar aparmaq yolu ilə bazar iqtisadiyyatına keçmək istiqamətində hərəkət etməliyik".

Ulu Öndər Heydər Əliyevin yenidən hakimiyyətə qayıtması ilə yeni iqtisadi yüksəliş başladı. Dahi Öndər digər sahələrdə olduğu kimi bu sahədə də köklü dəyişikliklərin aparılması üçün yeni imkanlar yaratdı. İlk növbədə gələcək müstəqil və güclü iqtisadi siyasətin zəminləri yaradıldı. Bu siyasətin başlıca istiqamətlərini müxtəlif mülkiyyət formaları əsa-

Elnur Sadıqov, ADİU-nun-UNEC Maliyyə və maliyyə institutları kafedrasının professoru, Azərbaycanın və Rusiyanın i.e.d., YAP İdarə Heyətinin üzvü

lik olan ölkələrdə müstəqilliyin qorunub saxlanması bəzən onun əldə edilməsindən daha çətin və mürəkkəb olur. Ötən əsrin 90-cı illərində düşmənlə təcavüzünə məruz qalan və təcrübəsiz dövlət rəhbərləri tərəfindən idarə olunan Azərbaycan da həmin dövrü yaşadı. Respublikamız yalnız dövlət müstəqilliyini itirmək təhlükəsi ilə deyil, eyni zamanda daxildən parçalanmaq təhlükəsi ilə də qarşı-qarşıya qaldı. Azərbaycanı bu ağır vəziyyətdən 1993-cü ildə xalqın israrlı istəyi ilə yenidən hakimiyyətə qayıdan Ümummilli Lider Heydər Əliyev çıxardı. Prezident İlham Əliyevin qeyd etdiyi kimi, "Çətin dövrdə xalqımızın müdriyyəti bir daha özünü göstərdi. Xalqın teki və tələbi ilə ümummilli lider Azərbaycanı qaytda. Xalq onu rəhbər seçdi və ondan sonra ölkəmizin inkişaf dövrü başladı. Bütün xoşagəlməz meyillərə son qoyuldu, sabitlik, ictimai asayiş bərqərar olundu. Qeyri-qanuni silahlı dəstələr tərkislah edildi. Bir sözlə, Azərbaycan inkişaf yoluna qədəm qoydu".

Dahi Öndər Heydər Əliyev fəaliyyətə başladığı ilk dövrdə iqtisadiyyatın nə qədər mühüm sahə olduğuna diqqət çəkmişdir. Ulu Öndər demişdir, "Respublika iqtisadiyyatı, demək olar ki, tamamilə dağıdılıb, xalqın rifahı aşağı düşüb. Lakin ölkəmizin böyük sosial-iqtisadi, elmi-texniki potensialı var. Azərbaycanın coğrafi-siyasi vəziyyəti, onun təbii sərvətləri, uzun illər boyu yaranmış əsas

sında yaradılan iqtisadi sistem, bazar iqtisadiyyatına keçid və dünya iqtisadiyyatına inteqrasiya təşkil etdi. Aparılan ardıcıl və məqsədyönlü siyasət nəticəsində iqtisadiyyatda tənəzzül tədricən aradan qaldırıldı. Azərbaycanın iqtisadi inkişafında mahiyyətcə yeni mərhələnin təməli qoyuldu. Əldə olunan makroiqtisadi sabitlik, sənayedə və digər sahələrdə iqtisadi göstəricilərin artımı, həyata keçirilən genişmiqyaslı iqtisadi islahatların ilkin nəticələri aparılan siyasətin düzgünlüyünü və Azərbaycanın bazar iqtisadiyyatı yolunda inamlı addımlarını təsdiq etdi. Ulu Öndərin düşəsi ilə 1997-ci ildən sənaye məhsullarının buraxılışında ciddi artım müşahidə edildi. Neft emalı, metallurjiya, ağac emalı, şüşə və çinixəmə məhsullarının istehsalında artım daha yüksək oldu. Digər istehsal sahələrində geriləmə meyilləri tamamilə dayandırıldı, hasilat sənayesi ilə yanaşı, qeyri-neft sektoru da inkişaf etdirildi. Sənayenin inkişafı ilə yanaşı, ümummilli lider ölkədə kənd təsərrüfatının inkişaf etdirilməsinə də xüsusi diqqət yetirirdi. Məhz bu diqqətin nəticəsində respublikada 40 çox normativ-hüquqi akt qəbul edildi. Kənd təsərrüfatı məhsullarının satışında qiymətlər tam sabitləşdi, idxal-ixrac əməliyyatlarında bütün maneələr aradan qaldırıldı. Bir müddət əsas kənd təsərrüfatı məhsullarını müxtəlif xarici ölkələrdən alan Azərbaycan daha sonra xaricə məhsul ixrac etməyə

başlad. Azərbaycan SSRİ-də kənd təsərrüfatının inkişafına görə xüsusilə fərqlənirdi. Azərbaycan bu dövrlərdə pambıq yığımına, üzüm və texniki bitkilərin becərilməsində ön sıralarda yerini qoruyurdu.

Ulu Öndər Heydər Əliyevin fəaliyyəti dövründə Azərbaycan üzümün, tez yetişən tərəvəzin, tütünün, çayın ən böyük istehsalçısı oldu. Bu inkişaf Azərbaycanın bütün bölgələrində nəzərə çarpırdı. Azərbaycanda o dövrlərdə pambıq yığımında 100 min tondan çox pambıq toplanması SSRİ-də ən yüksək göstərici kimi, Azərbaycanın onun tabeliyində olan digər dövlətlərdən fərqləndirirdi. Ulu Öndər Heydər Əliyev kənd təsərrüfatının inkişaf etdirilməsinə dair bir çox islahatlar həyata keçirdi. Belə ki, Ulu Öndər kənd təsərrüfatında olan problemlərin həlli üçün 1994-cü ildə bir neçə müşavirə keçirib, kənd təsərrüfatında olan problemlərlə şəxsən yaxından tanış oldu. Bundan sonra aqrar islahatları həyata keçirmək üçün hüquqi baza yaradıldı. Bu işə öz növbəsində məhsul istehsalının intensiv artımı nəticəsində mümkün oldu. İdxal-ixrac əməliyyatlarının bazar iqtisadiyyatının tələblərinə uyğun qurulması nəticəsində ölkəmizin beynəlxalq əlaqələri ilbəl genişləndi və inkişaf etdi. 1991-1994-cü illərdə inflyasiyanın böyük sürətlə, həttə dörd rəqəmli faizə qədər artması müşahidə olunduğu halda, aparılan iqtisadi islahatlar nəticəsində 1995-ci ildən sonra inflyasiyanın bir rəqəmli həddə saxlanılmasına nail olundu. İqtisadiyyatda aparılan islahatlar ölkənin maliyyə vəziyyətinin yaxşılaşmasını, dövlət büdcəsinin gəlirlərinin ildən-ilə artmasını təmin etdi. 2002-ci ildə dövlət büdcəsinin bütün mənbələrdən daxil olan gəlirləri 1993-cü ilə nisbətən 85 dəfə, xərcləri isə 72 dəfə artdı.

Ulu Öndər tərəfindən həyata keçirilən qətiyyətli iqtisadi islahatlar az bir zamanda geniş beynəlxalq dəstək aldı. Beynəlxalq Valyu-

ta Fondu və Dünya Bankı tərəfindən Azərbaycanda iqtisadi islahatlar haqqında xüsusi proqram hazırlandı. Ölkəmizə maliyyə yardımının göstərilməsinə başlandı. Beynəlxalq maliyyə-kredit institutları ilə sıx əməkdaşlıq şəraitində hazırlanmış sabitləşdirmə proqramına uyğun olaraq iqtisadiyyatın liberallaşdırılmasına yönələn əsaslı islahatlar həyata keçirildi. Sərt və çəvik pul-kredit, büdcəvergi siyasətinin aparılması, qiymətlərin, xarici iqtisadi fəaliyyətin və valyuta bazarının liberallaşdırılması və xarici kapitalın cəlb olunması nəticəsində ölkəmizdə makroiqtisadi səviyyədə maliyyə sabitliyinin təmin edilməsinə nail olundu. Respublikamızın iqtisadi artım sürəti 1995-ci ildən başlayaraq MDB üzrə orta göstəricidən xeyli yüksək oldu. Azərbaycanın iqtisadi siyasətinin əsas istiqamətlərindən biri neft strategiyasının hazırlanması idi. Müəllifi ümummilli lider Heydər Əliyev olan bu strategiyanın həyata keçirilməsinə 1994-cü il sentyabrın 20-də başlandı. Azərbaycan üçün həyati əhəmiyyət kəsb edən bu müqavilə həm respublikanın daxilində sabitliyin bərqərar olunması, həm də xarici siyasətdə uğurların əldə edilməsində müstəsna rol oynadı.

Ulu Öndər Heydər Əliyevin özünün də vurğuladığı kimi, "Əsrin müqaviləsi"nin imzalanması ilə Azərbaycan Xəzər dənizi və onun enerji ehtiyatlarını bütün dünyanın özünə açdı. Bu hadisənin ölkənin gələcəyi üçün nə dərəcədə əhəmiyyətli olduğunu tarixçilər yazacaq".

"Əsrin müqaviləsi" adı ilə indi bütün dünyada tanınan bu müqavilənin imzalanması və gerçəkləşməsi müstəqil Azərbaycanın iqtisadi inkişaf konsepsiyasını təşkil edən və Dahi Öndər Heydər Əliyev tərəfindən işlənilib hazırlanan yeni neft strategiyasının parlaq təzahürüdür. "Azəri", "Çıraq" və "Günəşli" yataqlarının istismarını nəzərdə tutan neft müqaviləsinin im-

zalanması ölkəyə xarici investisiyanın ölkəmizə axınına səbəb oldu. Bu hələ sovet dövründən başlanan danışıqların, Heydər Əliyev tərəfindən atılan konkret addımlarla həyata keçirilməsi idi. Ulu Öndər Heydər Əliyev düşünülmüş strategiya tətbiq edərək xarici ölkələrin şirkətlərini Azərbaycana gətirdi. "Əsrin müqaviləsi"nin imzalanması ilə yanaşı, hasil olunaçaq neftin dünya bazarına çıxarılması üçün əlverişli marşrutun axtarılıb tapılması da mühüm əhəmiyyət kəsb edirdi. Azərbaycanın xarici ticarətinə, Azərbaycana qoyulan xarici kapitalın artmasına gətirib çıxardı.

Ulu Öndər Heydər Əliyevin apardığı bu məqsədyönlü siyasət nəticəsində Azərbaycan öz inkişafını yenidən bərpa edir, qüdrətlənirdi. Bu inkişaf özünü hər sahədə göstərirdi. Bura sahibkarlığı, kənd təsərrüfatını, sənayeni, neft sənayesini, bank sahəsini, vergi sahəsini və digər sahələri daxil etmək olar. Bu illər ərzində kiçik və orta sahibkarlığın inkişaf etdirilməsi üçün mühüm addımlar da atıldı. Ulu öndərin islahatları ilə Azərbaycanda nəqliyyatın bütün sahələrinin yenidən bərpası və inkişafı üzrə qanunlar qəbul olundu, tədbirlər həyata keçirildi ki, bu da ölkəmizin digər dövlətlərlə istər havadan, istər sudan, istərsə dəmiryolları vasitəsilə iqtisadi əlaqə yaranması, möhkəmlənməsinə şərait yaratdı. Qədim ipək yolunun Azərbaycan ərazisindən keçməsi, Azərbaycanın burada tranzit rolunu oynaması iqtisadi cəhətdən böyük imkanlar verdi. Ulu Öndər Heydər Əliyev Azərbaycanda iqtisadi inkişafı bərpa etmək üçün təkneft sahəsi deyil, bir çox sahələrlə yanaşı turizm sektorunu inkişaf etdirmək üçün "Azərbaycan Respublikasında 2002-2005-ci illərdə turizmin inkişafına dair Dövlət Proqramı"ni qəbul etdi ki, bu xarici turistlərin Azərbaycana axınını gücləndirdi, turizm sektoru əvvəlki illərə nisbətən inkişaf etməyə

strategiyası

başladı. Azərbaycan da yoxsulluğun azaldılması və əhalinin maddi durumunun yaxşılaşması üçün "Azərbaycan Respublikasında yoxsulluğun azaldılması və iqtisadi inkişaf üzrə dövlət proqramı"nı (2003-2005-ci illər) qəbul etdi. Bunun nəticəsi olaraq yeni iş yerləri açıldı. İşsizlərin sayı azaldı. Əmək haqqları və pensiyalar artırıldı. Bu da əhalinin yaşayış tərzini yaxşılaşdırdı. Heydər Əliyev Azərbaycanı belə çətin dövrdən iqtisadi inkişaf və işıqlı sabaha gətirib çıxarmaq üçün bütün qüvvəsini sərf etdi. Ulu Öndər Heydər Əliyev qurub yaratdığı və memarı olduğu Azərbaycanı ön cərgələrə apardı. Azərbaycan 18 oktyabr 1991-ci ildə müstəqillik qazansa da ortalığa bir çox iqtisadi problemlər də çıxdı.

Heydər Əliyev iqtisadi böhrandan xilas olmaq, vergi və sahibkarlığın inkişaf etdirilməsi üçün bir sıra islahatlar keçirdi. 1993-cü il təsdiq edilmiş "Azərbaycan Sahibkarlığının İnkişafı" (1993-1995) adlı Dövlət proqramı Azərbaycanda kiçik və orta sahibkarların sayının artmasına, xarici ölkələrə iqtisadi ticarət əlaqələrinin yaranmasına müsbət təsir göstərdi. Ulu Öndər Heydər Əliyevin apardığı bu siyasət bir çox sahələri əhatə edirdi. Heydər Əliyevin ən mühüm nailiyyətlərindən biri neft sahəsində oldu. 1994-cü il sentyabrın 20-də Bakıda Gülüstan sarayında Xəzər Azərbaycan sektorundakı "Azəri", "Çıraq", "Günəşli" yataqlarının dərin su qatlarındakı neftin birgə işlənməsi "məhsulun pay bölgüsü" tipli müqavilə imzalandı. Müqavilə öz tarixi, siyasi və beynəlxalq əhəmiyyətinə görə "Əsrin müqaviləsi" adını alıb. Əsrin müqaviləsində dünyanın 8 ölkəsinin (Azərbaycan, ABŞ, Böyük Britaniya, Rusiya, Türkiyə, Norveç, Yaponiya və Səudiyyə Ərəbistanı) 13 ən məşhur neft şirkəti (Amoko, BP, MakDermott, Yunokal, ARDNŞ, LUKOyl, Statoyl, Ekson, Türkiyə petrolları, Penzoyl, İtoç, Remko, Delta) iştirak edib. Bu müqavilənin bağlanması ilə Azərbaycana xarici kapitalın axını gücləndi. Heydər Əliyevin ən böyük uğurlarından biri Azərbaycanın enerji resurslarının dünya bazarına hansı

marşrutlarla çıxarılması məsələsi idi.

Ulu Öndər Azərbaycanın enerji resurslarının 2 istiqamətdə dünya bazarına çıxarılmasına nail oldu. 1996-cı il fevralın 18-də Moskvada Azərbaycan neftinin Rusiya Federasiyası ərazisindən keçirməklə Qara dənizin Novorossiysk limanına nəql olunması haqqında müqavilə imzalandı. Azərbaycanın enerji resurslarının şimal marşrutu müəyyən edildikdən sonra sonra, 1996-cı il martın 8-də Azərbaycan Prezidenti Heydər Əliyev və Gürcüstan prezidenti Eduard Şevardnadze Tiflisdə Bakı-Supsa neft kəmərinin çəkilməsi barədə razılığa gəldilər. ABƏŞ, ARDNŞ və Gürcüstan hökuməti arasında bağlanmış üç tərəfli müqavilələrdə Azərbaycan "Azəri", "Çıraq", "Günəşli" yataqlardan çıxan ilkin Azərbaycan neftinin daşınmasını Bakı-Supsa neft kəməri vasitəsi ilə nəqlini nəzərdə tuturdu. Neft marşrutlarının alternativliyi

təsi ilə nəql edilməsinə dair saziş imzalandı. Bakı-Tbilisi-Ceyhan layihəsini dəstəkləmək, Qazaxıstan və Türkmənistan neftini bu layihəyə cəll etmək üçün ABŞ-in iştirakı ilə Azərbaycan, Türkiyə, Gürcüstan, Qazaxıstan və Türkmənistan arasında İstanbul bayanna məsi imzalandı. Ulu Öndər Heydər Əliyev təkə neft sahəsində deyil, Azərbaycanda qərsurularının istifadəsi haqqında bir çox sənədlər imzalayıb XXI əsrdə Azərbaycanda qərsənayesinin inkişafına və Azərbaycanı neftlə yanaşı qərixrac edən ölkəyə çevrilməsinə zəmin yaradıldı. Ulu Öndər Heydər Əliyevin apardığı bu

neft sahəsində ən böyük uğuru BTC layihəsi oldu. Ulu Öndər Heydər Əliyev "Əsrin müqaviləsi" ilə neft strategiyasının inkişafının təməlini qoysa da, Bakı-Tbilisi-Ceyhan layihəsi ilə bu uğuru davam etdirdi. Azərbaycanın mənafeələrinin uzunmüddətli şəkildə qorunması, geniş miqyaslı beynəlxalq iqtisadi əməkdaşlığın inkişafı, regionda neft hasilatının artması ilə əlaqədar neftin dünya bazarlarına ixracının təmin edilməsi məqsədi ilə strateji əhəmiyyətli Bakı-Tbilisi-Ceyhan əsas boru kəməri layihəsinin gerçəkləşməsi üçün gərgin işlər həyata keçirildi və aparılan danışıqlar uğurla nəticələndi.

Bütün bunların nəticəsi olaraq 1999-cu il noyabrın 18-də İstanbulda keçirilən ATƏT-in zirvə toplantısının gedişində İstanbul Çırağan sarayında xam neftin Azərbaycan Respublikası, Gürcüstan Respublikası və Türkiyə Cümhuriyyətinin əraziləri ilə Bakı-Tbilisi-Ceyhan əsas ixrac boru kəməri vasi-

məqsədyönlü siyasət nəticəsində Azərbaycan təcridən öz inkişafını yenidən bərpa edir, qüdrətlənirdi. Bu inkişaf özünü hə sahədə göstərirdi. Bura sahibkarlığı, kəntəsərrüfatını, sənayeni, neft sənayesini bank sahəsini, vergi sahəsini və digər sahələri daxil etmək olar. Bu illər ərzində kiçik və orta sahibkarlığın inkişaf etdirilməsi üçün mühüm addımlar da atıldı. Ümummill liderin əməlləri və ideyaları ölkəmizin Prezidenti İlham Əliyevin fəaliyyəti və gərgin əməyi nəticəsində yaşayır. Belə ki, 2020-cildə ali baş komandan Prezident İlham Əliyevin başçılığı altında 44 gün davam edən ikinci Qarabağ vətən müharibəsi uğurla başa çatdı. Möhtəşəm Azərbaycan ordusu bu tun dünyaya öz gücünü göstərdi. Ermənistanın işğalçılıq siyasətinə son qoyuldu. Azərbaycan ordusu BMT-nə qəbul etdiyi, lakin icra edilməmiş qərarlarını yerinə yetirdi.

Müasir dövrdə davam etdirilən sosial iqtisadi və hərbi sahədə inkişaf strategiyası nəticəsində əldə olunan nailiyyətlə Azərbaycanın bu gün gələcəkdə də daha böyük uğurlar qazanacağına zəmin yaradır.

Əbədiyyət simvolu - Ulu Öndər Heydər Əliyev

Bu gün böyük rəhbərin, ulu öndər Heydər Əliyevin ölümsüzlük yaşının 98-ci ildönümüdür. Dünyada nadir insanlar olur ki, xalqın təmsalına çevrilir. Belə insanlardan biri də xalqımızın böyük oğlu dünyanın görkəmli siyasətçiləri sırasında dayanan ulu öndər Heydər Əliyevdir.

Mənsub olduğu millətin həyatında onun tale yüklü məsələlərində tarixi xilaskarlıq missiyasını öz üzərinə götürən Heydər Əliyev bu çətin, şərəfli yolda yalnız öz iradəsinə və xalqının gücünə arxalandı.

Xalq-rəhbər birliyinin baris nümunəsinə çevrilən bu vəhdət həlli mümkün görünən çətinliklərin öhdəsindən asanlıqla gəldi. Heydər Əliyev bütün həyatı boyu yalnız xalqın daha işıqlı sabahı uğrunda çalışmış, hətta sovet rejiminin ən çətin zamanlarında belə millətinin mənafeyini hər şeydən üstün tutmuşdur.

Bu gün təməli böyük öndərimiz tərəfindən qoyulan yeni Azərbaycan daha böyük vüsətlə inkişaf edərək, dünya dövlətləri sırasında öz layiqli yerini tutur. Heydər Əliyevin təşəbbüsü və səyi nəticəsində açılan fabriklər, zavodlar, müxtəlif sənaye müəssisələri bu gün də iqtisadiyyatımızın ayrılmaz hissəsidir.

Bu gün dünyaya səslənən qə-

Əkbər Cəlilov, YAP Gənclər Birliyinin üzvü

ləbəmizin memarı da elə məhz Heydər Əliyevdir. Çünki hərbi

mütəxəssislərin çatışmadığı bir zamanda böyük sərkərdə uzaqgörənliyi ilə Azərbaycanda hərbi lisenyin açılması zərurəti də Heydər Əliyev düşüncəsinin məhsulu idi. Vətən müharibəsinin qanlı savaflarında öz sərkərdəlik bacarığı, hərbi sənəti ilə nainki düşməni, dünyanı belə heyrətə gətirən hərbiçilərimiz böyük rəhbərimizin illər əvvəl təməlini qoyduğu hərbi lisenyin layiqli məzunlarıdır.

Böyük rəhbərin hakimiyyətə ikinci qayıdışı isə Azərbaycan dövlətçiliyinin bərpası ilə nəticələndi. Xarici təcavüz, vətəndaş itaətsizliyi şəraitində hakimiyyətə gələn böyük rəhbər müdrik siyasi uzaqgörənliyi ilə həlli müşkül məsələləri xalqın iradəsinə güvənərək asanlıqla həll etdi.

Bu gün Heydər Əliyev siyasi kursunun layiqli davamçısı, xalqımızın bütövlüyü, dövlətçiliyimiz toxunulmazlığı yolunda dönməz mübariz İlham Əliyev bu yurda, Vətənə sədaqət nümunəsi olaraq bütün dünyaya "biz varıq, biz Azərbaycanlıyıq" nidasını qururla bəyan edir. 30 illik torpaq həsrətinə "dəmir yumruğu", polad siyasi iradəsi ilə son qoyanda məhz Ali Baş Komandan İlham Əliyevdir. Bu heç də təsadüfi deyil, çünki tarix təsadüfləri sevmir.

Hər bir azərbaycanlı yalnız bir həqiqətə inanır: böyük zəkanın, ulu rəhbərin göstərdiyi inkişaf və tərəqqi yolu etibarlı əldədir. Tarixi dahilər yaradır deyirlər. Dahiləri əbədi yaşatmaq isə tarixin pozulmaz qanunudur.

9 may Paradına loyol yanaşma

Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ bölgəsində yerləşdirilən Rusiya sülhməramlıları 1941-1945-ci il Böyük Vətən müharibəsində əldə olunan Qələbəyə həsr olunan təntənəli keçid üçün çoxdandır məşqlərə başlayıb və bu da məntiqli olaraq onu göstərir ki, sülhməramlılar 9 may paradı keçirmək qərarındadır. Təkcə məntiqli olaraq bu qənaətə gəlinmir və artıq bu barədə məlumat Rusiya Müdafiə Nazirliyinin saytında da yerləşdirilib və bildirilib ki, Xocalı hava limanında baş tutan məşqlərə təxminən 400-ə yaxın hərbi qoşun cəlb olunub.

Məsələ burasındadır ki, Rus hərbiçilərinin Xankəndində parad keçirmək üçün hazırlanması birmənalı qarşılanmır. Siyasi ekspertlərin bəziləri inidiki həssas məqamda Qarabağ ərazisində hansısa hərbi tədbirlərin keçirilməsini məqsədəuyğun hesab etmirlər. Nəzərə alsaq ki, sülhməramlıların yerləşdirildiyi ərazilər yenidən işğaldan azad edilib və ermənilər müxtəlif qaranlıq fikirlər səsləndirirlər, məhz ona görə də, bu ekspertlərin məlum qənaəti də anlaşılındır.

Onsuz da 9 mayı sülhməramlı kontingentinin qeyd edəcəyini Azərbaycan tərəfi əvvəlcədən də bildirdi. Sırr deyil ki, Rusiya dünyanın müxtəlif bölgələrindəki hərbi birləşmələrində belə tədbirlərə hazırlaşır hər zaman və bu il də eyni şəkildə

hazırlıqlar görülür. Bu hazırlığın və parad keçirilməsinin mahiyyəti də ondan ibarətdir ki, Rusiya rəsmiləri, Kremldə oturanlar üçün rus xalqının vətənpərvərlik ruhunu qüvvədə saxlamaq çox vacib hesab olunur. Ümumiyyətlə, Rusiya rəsmiləri üçün ciddi əhəmiyyət kəsb edən iki-üç bayram var ki, bunlardan biri də 9 may sayılır və bu bayramın daha böyük əhəmiyyət kəsb etməsinin arxasında bir çox məqamlar var. Hazırda fəvqəldövlətlər arasında olan rəqabətin fonunda Rusiyanın da öz strategiyası ola bilər və olmalıdır da. Elə bu baxımdan da Rusiya üçün qələbə günü prinsipial əhəmiyyətə malikdir. Təsədüfi deyil ki, Rusiya Prezidenti Vladimir Putinlə müdafiə naziri Sergey Şoyqunun bu barədə, yeni, bütün hərbi kontingentlərin bayram etmələri, parad keçirmələri barədə qərarı var.

Son illərdə görürük ki, şimal qonşumuz Rusiya Qərbi dünyası ilə dəfələrlə bu zəmində siyasi cəhətdən toqquşmalarla qarşılaşır. Çünki, Qərb düşünür ki, 9 may qələbəsini qeyd etməyə hüquqlu olan SSRİ artıq yoxdur və onun yerində sadəcə süqut edən dövlətin varisi olan Rusiya qalır ki, əslində Rusiya heç də faşizmlə mübarizədə tək deyil və bu parad digərlərinin də haqqı var. Məqamında qeyd edək ki, Qərb belə düşünməkdə haqlıdır da. Məsələn, bu gün rusların parad

keçirmək üçün hazırladığı tarixi qələbədə bizim də payımız, Azərbaycanın da payı var. Təqribən 600 minə yaxın azərbaycanlı bu dəhşətli müharibədə iştirak edib və bunların da yarısı elə müharibədə də həlak olub. Heç kim üçün sırr deyil ki, Azərbaycan neftinin həmin müharibədə yanacaq kimi böyük rolu olub və müharibədə neftin, yanacağın böyük hissəsinin təminatçısı məhz Azərbaycan olub. Bunu ruslar da, digərləri də çox yaxşı bilirlər və bu baxımdan razılaşırlar ki, bəli, bizim də bu qələbədə, paradı keçirməkdə, iştirak etməkdə böyük haqqımız var.

Heç şübhəsiz ki, Rusiya rəsmiləri harada keçirilməsindən asılı olmayaraq, bu paradı keçirməklə dünyaya mesaj vermək niyyəti güdürlər. Yəni, Kreml bununla qalib olduğunu hər ilin 9 may tarixində dünyaya xatırladı və bəyan edir ki, bu məsələdə də rusların xüsusi maraqları var. Özəlliklə, Rusiyaya qarşı dünya ölkələrinin bir araya gəlib sanksiyalar, qadağalar tətbiq etdiyi bir dövrdə ölkənin rəsmiləri qeyd olunan həmin o qalib mesajını verməkdə çox maraqlıdırlar ki, bu da anlaşılındır.

Digər bir məqama da diqqət çəkmək yerinə düşərdi və xatırlatmaq istərdik ki, 9 may tarixində bizim ərazilərimizdə keçirilən paradın ölkəmiz üçün heç bir təhlükəsi görünmür. Nəzərə çatdıraq ki, Rusiya hərbi kontingenti bizim beynəlxalq

qanunlarla tanınan torpaqlardadır. Sülhməramlılar bu ərazilərə Azərbaycan dövlətinin icazəsi ilə gəlib və özləri də bunun fərqindədirlər. Fərqiyyətlər ki, onların həmin ərazilərə yerləşdirilməsi ilə bağlı tarixi sənəd var və həmin ərazilər onların ixtiyarına verilməyib, sadəcə, onlara sülhməramlı missiyasını yerinə yetirmələri tapşırılıb. Bilirlər ki, bu missiyanın həyata keçirilməsinə Azərbaycanın icazəsi olmasaydı, heç şübhəsiz ki, rus hərbi kontingenti bu gün Xankəndində olmazdı və onu da anlayırlar, anlamalıdırlar ki, onların missiyası humanitar fəaliyyətlə də məhdudlaşacaq.

Doğrudur, etiraf edək ki, bəzi hallarda sülhməramlılar öz fəaliyyətlərində bəzən həddi aşma hesab olunan məqamlara, hərəkətlərə də yol verirlər. Bəzən sülhməramlıların hərəkətlərində anlaşılmaqlıq da olur. Amma, qəbul edək ki, hansısa ölkənin sülhməramlısına, vətəndaşına özününkü saydığı bayramı keçirmək qadağası qoymaq olmaz və bu beynəlxalq hüquq normalarında da qəbul ediləndir. Məsələn, hansısa ölkə ona yad olan, amma Azərbaycan üçün doğma olan bayramın

öz ölkəsi sərhəddi daxilində keçirilməsinə azərbaycanlılara qadağa qoya bilməz və belə bir fakt olubmu?

Düzdür, sülhməramlı olaraq ərazilərimizə yerləşdirilən kontingentin missiyası bayram keçirmək deyildi və bunu keçirməyə də bilirdilər. Amma, onlara demək də olmaz ki, burada bayramlarını qeyd etmələri doğru deyil. Sadəcə olaraq, məsələyə anlayışla yanaşmaq daha yaxşı olar və elə bu bayramı necə keçirdiklərini izləmək də yetərlidir ki, başqa müəmmalı, anlaşılmaqlıq niyyətlər, həddi aşma məsələsi olmasın. Əgər, qeyd olunduğu kimi, öz hərbi tarixlərinə ehtiramını bildirmək istəyirlərsə və onların hərəkətləri yalnız məlum tarixdə parad keçirməklə məhdudlaşsın, bu, elə həmin mənada da anlaşılındır və bu məsələyə rəsmi qaydada reaksiyaya ehtiyac yoxdur. Bir sözlə, parad bizim tərəfimizdən sadəcə, ciddi şəkildə diqqətlə izlənməlidir ki, bu zaman, özü də bu həssas dövrdə sülhməramlıların parada hazırlanmasına, yaxud həmin paradı keçirməsinə qıcıqla yanaşmaq yersizdir.

İnam Hacıyev

DIQQƏT: Metro açılır?

Son günlər Bakı şəhərində ictimai nəqliyyatda sıxlıq müşahidə olunur. Problemin həlli ilə əlaqədar alternativ vasitələrdən istifadə etmək mümkündür. Paytaxtın sərnişindəşimə yükünün böyük qismini öz üzərinə götürən metropolitenin fəaliyyətini dayandırması isə vəziyyəti daha da çətinləşdirir. Azərbaycandan fərqli olaraq qonşu Rusiyada, Türkiyədə, Avropa, Amerika, Skandinaviya və bir çox ölkələrdə metroların fəaliyyəti artıq bərpa edilib. Bəs, Azərbaycanda metronun fəaliyyəti nə vaxt bərpa olacaq, mütəxəssislər və rəsmilər bu barədə nə düşünür, vətəndaşlar metronun yoxluğunda hansı problemlərlə üzləşir?

Bütün bu suallara cavab tapmaq üçün Bakı Metropolitenin mətbuat xidmətinin rəhbəri Bəxtiyar Məmmədovla əlaqə saxladığımız. Qurum rəsmisi SİA-ya açıqlamasında bunları dedi: "Bakı Metropolitenin sərnişindəşimə fəaliyyətinin pandemiya dövründə tənzimlənməsi Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabineti yanında Operativ Qərargahın birbaşa səlahiyyətinə daxil olan məsələdir. Ümumiyyətlə, Metropolitenə sərnişindəşimə fəaliyyəti Covid-19 virusunun qarşısı alınması və digər bu səpkidə olan profilaktik tədbirlərin tərkib hissəsi kimi qəbul olunur. Bu səbəbdən metrolarda sərnişindəşimə fəaliyyətinin növbəti dəfə bərpası ilə bağlı qərarı da yalnız Operativ Qərargah verə bilər. Ümumiyyətlə, bu müddət ərzində təbii ki Metropolitenə işlər dayanmayıb. Metropoliten infrastrukturunu sağlamlığının və onun sərnişindəşiməyə daim hazırlıqlı vəziyyətdə olması istiqamətində tədbirlər müntəzəm olaraq aparılır. Bunun üçün müvafiq normativ sənədlər var. Bu sənədlərin tələbinə uyğun olaraq o cümlədən sərnişinlərimizi daha çox maraqlandıran məqam, qatarların qulluq, təmir, baxış işlərinin ardıcıl olaraq aparılmasıdır. Bu sahədə hər hansı bir problem yoxdur və Bakı Metropoliteni Nazirlər Kabineti yanında Operativ Qərargahın qəbul edəcəyi qərardan asılı olaraq fəaliyyətini dərhal bərpa etməyə hazır vəziyyətdə saxlanılır".

Qönçə Quliyeva

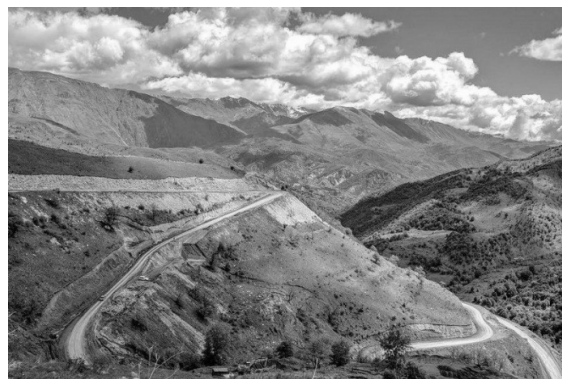
ABŞ-in Ceymstaun Fondunun nəzdində fəaliyyət göstərən "Eurasia Daily Monitor" saytında politoloq Şəbnəm Həsənovanın "Azərbaycanın işğaldan azad olunmuş ərazilərində infrastruktur layihələrinə beynəlxalq cəlb olunma" sərəlvhəli məqaləsi dərc edilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, məqalə Prezident İlham Əliyevin ikinci Qarabağ müharibəsi nəticəsində erməni işğalından azad edilmiş ərazilərdə bir sıra iri infrastruktur layihələrinin həyata keçiriləcəyini elan etməsi, bu işlərə dost ölkələrin və tərəfdaşların cəlb olunacağı fikri ilə başlayır. Qeyd edilib ki, bu istiqamətdə Azərbaycan özünün ən yaxın mütəfəiqi olan Türkiyəyə və türk şirkətlərinə üstünlük verəcək.

Diqqətə çatdırılıb ki, İran da Qarabağda gedən yenidənqurma prosesində fəal iştirak etməyə hazırdır. Prezident Əliyev işğaldan azad edilmiş ərazilərin "yaşıl enerji" zonası olacağını bəyan etdiyinə görə, İran və Azərbaycan Xudafərin və Qız Qalası hidroqovşaqlarının quraşdırılması üçün bərpaulan enerji sahəsində də razılığa gəliblər.

Müəllif bildirir ki, ikinci Qarabağ müharibəsi dövründə İtaliyanın obyektiv və ədalətli mövqeyinə görə İtaliya-Azərbaycan münasibətləri daha da möhkəmlənib. Bu baxımdan İtaliyanın hökumət və sahibkarlıq subyektlərinin şəhərsalma, yenidənqurma, Qarabağın zəngin tarixi və memarlıq irsinin bərpası işlərinə cəlb edilməsi, bir çox sahələrdə əməkdaşlığın genişləndirilməsi imkanları fəal şəkildə müzakirə olunur. İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə ən vacib işlərdən biri enerji təchizatı infrastrukturunun yenidən qurulması və genişləndirilməsidir ki, bu istiqamətdə İtaliyanın "Ansaldo Energia" şir-

"Azərbaycanın azad olunmuş ərazilərindəki infrastruktur layihələrinə dost ölkələr və tərəfdaşlar cəlb olunacaq"

kəti ilə müqavilə imzalanıb.

Məqalədə qeyd olunur ki, Azərbaycan həm bölgə, həm də dünya ölkələri ilə qarşılıqlı faydalı əməkdaşlıq siyasəti yürüdür. Bu baxımdan Macarıstan şirkətləri də Qarabağ bölgəsindəki yenidənqurma işlərində fəal iştirak etməyə hazırlaşır. Macarıstanın "Exim-Bank"ı Azərbaycanın azad edilmiş ərazilərində reallaşdırılan layihələrdə iştirak edən macar şirkətlərinə 100 milyon dollar vəsait ayırıb. Eyni zamanda, rəsmi Budapeşt işğaldan azad edilmiş ərazilərin minalardan təmizlənməsi əməliyyatları üçün vəsait nəzərdə tutub.

Qarabağda aparılan yenidənqurma işlərinə töhfə vermək istəyən digər ölkə isə Yaponiyadır. Həmçinin Rumıniya işğaldan azad olunmuş ərazilərdə iqtisadiyyatın bərpası prosesini yaxından izləyir.

ABŞ şirkətləri də azad edilmiş ərazilərdə xüsusilə su ehtiyatları, idarəetmə, yol infrastrukturunu, rəqəmsal və qabaqcıl texnologiyalar sahələrində yenidənqurma işlərinə yardım etməkdə

maraqlıdırlar.

Məqalədə Fransa Xarici İşlər Nazirliyinin dövlət katibi Jan-Batist Lömuanın tanınmış fransız şirkətlərinin artıq Azərbaycanda fəaliyyət göstərdiyini vurğuladığı, onların Azərbaycanın azad edilmiş ərazilərində layihələr reallaşdırması üçün hər hansısa maneə görmədiyini bildirdiyi diqqətə çatdırılıb.

Müəllif vurğulayıb ki, dünya iqtisadiyyatının

COVID-19 pandemiyasının yaratdığı tənəzzüldən çıxmağa çalışdığı bir vaxtda Azərbaycan dövləti təkcə işğaldan azad edilmiş bölgələrdə yenidənqurma işləri və inkişaf etdirməyi deyil, eyni zamanda, Prezident Əliyevin birbaşa göstərişi ilə bu ərazilərdə "ağıllı şəhər" və "ağıllı kənd" konsepsiyalarının tətbiqini hədəfləyir. Bu istiqamətdə ilk "ağıllı kənd" layihəsinin təməli artıq qoyulub.

Bundan əlavə, qeyd olunur ki, regional nəqliyyat layihələri bölgənin uzunmüddətli inkişafında misilsiz rol oynayır, sabitliyi təmin edir və gələcəkdə baş verə biləcək müharibə riskini azaldır. Cənubi Qafqazda nəqliyyat infrastrukturunun yaxşılaşdırılması şübhəsiz ki, daha yüksək iqtisadi artıma kömək edəcək. Bu cür əməkdaşlıq formatları, həm Ermənistan, həm Azərbaycan xalqları, həm də bölgənin digər xalqları arasında daha sıx və müsbət əlaqələrin qurulmasına, regionda yaşayan bütün xalqların rifahına töhfə verəcək.

“Türkiyə əleyhinə atılan bütün addımlar Azərbaycana da qarşı sayılır”

- Cənab Prezident İlham Əliyev Cəbrayıl və Zəngilan səfərində Ermənistan hansı mesajları verir?

- Bu gün Ermənistanda bəzi dağıdıcı qüvvələr 10 noyabr sazişindən irəli gələrək bu razılaşmanı pozmağa cəhd edirlər. Lakin, cənab Prezident kifayət qədər qətiyyətli şəkildə bu dairələrə mesajını məhz ünvanında çatdırmış oldu. Cənab Prezident Zəngilanda çıxış edərkən bizim qəhrəman döyüşçülərimizin bu bölgə uğrunda şiddətli döyüşlər aparmasını təsadüfən vurğulamamışdı. Prezident İlham Əliyev onlara bir daha xəbərdarlıq etdi ki, buna oxşar cəhdlər bir daha göstərilərsə, düşmən yerində məhv ediləcək. Ermənistan nə qədər tez sağlam mövqə nümayiş etdirərək bölgədə yaranan yeni əməkdaşlıq ruhuna uyğunlaşarsa, bu onların da xeyrinə olacaq. Təəssüf ki, Ermənistanda Azərbaycan əleyhinə revanşist iddialarla baş qaldıran qüvvələr bunu daha çox bu ölkədə qarşıdan gələn seçkilərdə xal qazanmaq üçün, millətçilik ideologiyası üzərindən erməni xalqına öz seçimləri xeyrinə təsir etməyə çalışırlar. Lakin, bu gün Ermənistanı idarə etməyə iddialı

olan qüvvələr, eləcə də, erməni xalqı ilə bir gücdə deyil ki, yəni durub Azərbaycandan qisas ala bilsin, Azərbaycan 44 günlük müharibədə reallığı dəyişdi və ölkə başçısı ermənilərin nə qədər bu reallığa tez uyğunlaşarlarsa bir o qədər öz xalqını və dövlətini bu bəlaqıqdan çıxararlar mesajını vermiş oldu. Bu gün yaranan fərq ortadadır ki, Azərbaycan Qarabağda böyük quruculuq işlərinə başlayıb, Ermənistanda isə siyasi çəkişmələr səngimir. Məhz buna görə, Prezident İlham Əliyev Ermənistan rəhbərliyini və xalqını konstruktiv mövqeyə gəlməyə çağırırdı.

- ABŞ Prezidenti Co Baydenin müdaxiləsi Ermənistanla Azərbaycanın münasibətinə necə təsir edəcək?

- Hesab edirəm ki, ABŞ bölgədə aktivləşmək istəyir. Lakin, ATƏT-in Minsk Qrupunun üzvü və uzun illər Qarabağ münaqişəsinin tənzimlənməsi ilə məşğul olan bir dövlət kimi neytrallığını qoruyub saxlamalıdır. ABŞ-da anlamalıdır ki, Baydenin uydurma “erməni soyqırımını” tanıması Türkiyə ilə Ermənistan arasında daha çox, Azərbaycanla Ermənistan arasında

gərginliyin artmasına səbəb olacaq. ABŞ siyasi dairələri belə addımlar atarkən iki ölkənin 30 ildən artıq münaqişə vəziyyətində olduğunu unutmamalıdır. Regionda hazırda yaranmış yeni reallıq imkan verir ki, iki dövlət arasında etimad mühiti gücləndirilsin və xaq-lar sülh içində yaşasın. Mən hesab edirəm ki, ABŞ bu prizmadan çıxış etməlidir. ABŞ digər ölkələrdən fərqli olaraq bizim bölgəyə heç zaman hərbi müdaxilə etməyib. Daha çox bizim bölgədə yumuşaq güclər fəal olub. İndiki dövrdə ABŞ və onun yeni seçilmiş prezidenti Co Bayden üçün yeni bir imkan yaranıb ki, bölgədə sülhün möhkəmlənməsi üçün öz təhfəsini versin. Lakin, bu Türkiyəyə qarşı bir təzyiq vasitəsinə çevrilmiş qondarma erməni soyqırımını gündəmə gətirməklə olmayacaq, əksinə, Ermənistan cəmiyyətində revanşist və millətçi qüvvələrin siyasi proseslərdə daha fəallaşmasına səbəb olacaq ki, bu da bölgəyə heç də müsbət bir tendensiya vəd etmir. Əksinə, həm Ermənistanda, eləcə də, bölgədə sabitliyin pozulmasına təsir göstərəcək. Mənim gözləntilərim ABŞ-dan, onun siyasi rəhbərliyi və təsisatlarından deyil ki, bölgədə daha pozitiv meyillənmələrə şərait yaratmaqdır.

Bu eyni zamanda ABŞ-ın bölgəyə müsbət imic ilə qayıtması üçün bir səbəb olar. Bu gün mən, Azərbaycanın siyasi rəhbərliyində də bunun üçün siyasi iradəni görürəm.

- Co Baydenin bu hərəkətindən sonra ABŞ-Azərbaycan münasibəti necə olacaq?

- Mən hər zaman şahidi olmuşam ki, Azərbaycan və onun siyasi rəhbərliyi ABŞ-la münasibətlərə hər zaman müsbət yanaşmış və hətta, buna bənzər siyasi krizislər meydana gələn zaman belə konstruktiv mövqedən çıxış edib. Baydenin məlum soyqırım açıqlaması Azərbaycan ictimaiyyətində haqlı narazılığa səbəb oldu. Bu məsələdə Azərbaycan cəmiyyəti tam haqlıdır. Bütün dünyanın demokratiya və insan hüquqlarının müdafiəsi və cərcisi kimi tanınan və özünü ədalətli dövlət adlandıran ABŞ-dan tarixə bu cür ədalətsiz yanaşmanı qəbul etmək mümkün deyil. Lakin, təəssüflərsən ki, hələ də ABŞ kimi güclü bir dövlətin xarici siyasəti erməni diaspora və lobbisinin təsiri altına düşüb bilir, mən bu faktı dəfələrlə ABŞ siyasi dairələrinin də diqqətinə çatdırmışam. Lakin,

SIA siyasi şərhçi Vugar Əhmədovun müsahibəsini təqdim edirik:

ABŞ öz strateji maraqlarından çıxış etməli və Azərbaycanın bölgədə onun nə qədər etibarlı tərəfdaş olduğunu heç zaman unutmamalıdır. Əgər, ABŞ bölgədə Azərbaycan kimi tərəfdaşını itərərsə, çox şeyi itirmiş olar. Bunu bu ölkənin yeni hakimiyyətə gəlmiş siyasi rəhbərliyi nəzərə almalıdır. Türkiyə əleyhinə atılan hər hansı bir addım qarşı dövlət olan Azərbaycana qarşı atılmış addım sayılır, bunu ABŞ-da bilməmiş deyil. Lakin, mən, düşünürəm ki, sağlam təməllər üzərində qurulmuş və bölgənin rifahına xidmət edən strateji tərəfdaşlıq Azərbaycan-ABŞ münasibətlərinin bundan sonra da inkişaf etməsinə şərait yaradacaq. Mənim gözləntim ABŞ-ın yeni administrasiyasının bu yöndə Azərbaycana doğru müəyyən addımlar atmasıdır və inanıram ki, yaxın zamanda biz bunun da şahidi olacağıq.

Ayşən Vəli

Baxmayaraq ki, Qərbin bir çox siyasi icmalçı və şərhçiləri Türkiyə və Rusiya prezidentlərinin bir yerdə işbirliyi qurduqları barədə fikirlər bildirirlərsə, tarix bir sıra fərqli məsələləri göstərir. Belə ki, əslində Rusiya və Türkiyə arasındakı işbirliyi belə rəqabətə hesablanmış siyasətin bir parçasıdır.

Xüsusilə, son vaxtların geosiyasi olayları bu barədə xatırlatmaları göstərir. Belə ki, əslində Rusiya və Türkiyə arasındakı işbirliyi belə rəqabətə hesablanmış siyasətin bir parçasıdır.

Xüsusilə, son vaxtların geosiyasi olayları bu barədə xatırlatmaları

Azərbaycanda vaksinasiyada yeni peyvənddən istifadə olunacaq

Azərbaycanda növbəti peyvənd mərhələsinə start verilir. Səhiyyə Nazirliyi, İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyi və Tibbi Ərazi Bölmələrini İdarəetmə Birliyindən SİA-ya verilən birgə məlumatda bildirilir ki, “COVID-19” xəstəliyi əleyhinə 2021-2022-ci illər üçün Vaksinasiya Strategiyası’na uyğun olaraq ölkə üzrə peyvəndlənmə prosesi mərhələli şəkildə davam edir.

Mayın 3-dən ilkin olaraq 60 yaş və daha yuxarı şəxslər “COVID-19” xəstəliyinə qarşı peyvəndlənmə zamanı İngiltərənin Oxford universitetinin istehsalı olan “Vaxzevria” vaksininə (İstehsalçı şirkət “AstraZeneca”) də istifadə ediləcəklər. “Vaxzevria” peyvəndinin istifadəsi Bakı şəhəri və 6 regionda - Lənkəran, Şəki, Gəncə, Mingəçevir, Abşeron və Sumqayıtda tətbiq olunacaq. Bu peyvəndin tətbiqi üçün tibb müəssisələrində xüsusi otaqlar ayrılacaq.

“COVAX” platforması çərçivəsində ölkəmizə gətirilən 84 000 doza “Vaxzevria” peyvəndi insanlar arasında seçim imkanlarını artırır və vətəndaşların müxtəlif peyvəndlərə əlçatanlığını təmin edir. Qeyd edək ki, “AstraZeneca” İngilis-İsveç şirkəti tərəfindən hazırlanan “Vaxzevria” vaksininin Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı təsdiq edib.

Qaqauziya: Rusiya-Türkiyə rəqabətinin yeni mərkəzi

Bu məsələdə rus və türk siyasəti müəyyən mənada çatlar verir

lar edir. Lakin daha bir vilayət də var ki, onun ətrafında cərəyan edən hadisələr sözügedən məsələni qabardır. Bu məsələdə rus və türk siyasəti müəyyən mənada çatlar verir - Moldovanın cənubunda yerləşən muxtar ərazi vahidi Qaqauziya.

Qaqauziya - coğrafi cəhətdən böyük olmayan regiondur və orada 160 000-nə yaxın insan yaşayır. Qaqauzlar həm etnik, həm də linqvistik olaraq türk xalqdır, ancaq dini cərəyanları xristianlığın ortodoks (pravoslav) qoluna məxsusdur. Qaqauz dili ilə yanaşı onların ümumi danışdığı dilləri rus dilidir.

Rusiyanın Qaqauziyadakı rahatlığı pozula da bilər, belə ki, arxa həyətdə Türkiyə dayanıb və Ankaranın geosiyasi planları bu regiona doğru da işləməyə başlayıb

Bu gün Qaqauziya Moldovanın kasıb regionu sayılır və olduqca rusiyapərəstliyi ilə seçilir. Rusiyanın Moldovaya təsiri isə yenilik deyil. Təkcə Dnestryanı (Pridnestrovye) regiona baxmaq kifayət edər. Lakin son proseslər göstərir ki, Rusiyanın Qaqauziyadakı təsir günləri nə zamansa, hətta çox yaxın vaxtlarda sona çata bilər - bəli, məhz Türkiyənin təsir dairəsinin genişləndiyi bir zamanda.

Yeni bu region da Moskva ilə Ankaranın rəqabət yerinə çevrilməyə başlayıb. Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan ölkəsinin

vaxtilə Osmanlı impresiyasının nəzdində olan ərazilərə təsir imkanlarını maksimallaşdırmağa çalışır. Ona görə də Rusiyanın Qaqauziyadakı rahatlığı pozula da bilər, belə ki, arxa həyətdə Türkiyə dayanıb və Ankaranın geosiyasi planları bu regiona doğru da işləməyə başlayıb. Bunun üçün isə artıq ilkin addımlar da atılıb.

Türkiyə iqtisadiyyatının Qaqauziyaya mümkün potensiallarını ötürür, bu sahədəki əməkdaşlıq imkanlarını artırır

Misal üçün, Türkiyə nəinki Moldova ilə, həmçinin Qaqauziya ilə münasibətlərin möhkəmləndirilməsi təşəbbüsləri ilə çıxışlar edir. 2016-cı ildə Moldova ilə Türkiyə arasında azad ticarətlə bağlı saziş imzalanıb və bu da Türkiyə iqtisadiyyatının Qaqauziyaya mümkün potensiallarını ötürür, bu sahədəki əməkdaşlıq imkanlarını artırır. Son beş ildə isə Qaqauziyadan Türkiyəyə ixracın həcmi 3/2 dəfə artıb.

Son illərdə Türkiyə Qaqauziyada yeni xəstəxanalar, məktəblər, mədəniyyət və təhsil mərkəzləri sferasında layihələrini icra edir. 2018-ci ildə prezident Ərdoğan Moldovaya rəsmi səfəri zamanı Qaqauziyanı ziyarət edib. 2020-ci ilin avqustunda isə Türkiyənin xarici işlər naziri Mövlüt Çavuşoğlu Qaqauziyaya səfəri əsnasında yeni konsulluğun açılışında iştirak edib. Bu ilin fevralında Qaqauziya muxtar ərazi vahidinin başqanı (qubernatoru) Irina Vlax Ankaranı ziyarət edib və prezident Ərdoğan-

la təkbətək görüş keçirib. O, jurnalistlər qarşısında çıxışı zamanı deyib: “Türkiyənin qaqauz xalqını dəstəkləməsinin qiyməti yoxdur. Biz Türkiyənin dəstəyini səmimi olaraq qiymətləndiririk”.

Rusiya regiona olan tarixi bağlılığını öz maraqları daxilində istifadə edir

Türkiyə və Rusiya Qaqauziya məsələsindəki yanaşmalarında müxtəlif siyasət aparırlar. Rusiya daha çox siyasətə önəm verməklə siyasət partiyaları və namizədləri maliyyələşdirir. Rusiya həmçinin regiona olan tarixi bağlılığını öz maraqları daxilində istifadə edir.

Başqa tərəfdən, Türkiyə Qaqauziyada yumşaq gücdən istifadə etməyə üstünlük verir. Ankara Qaqauziya ilə Türkiyə arasında mədəni əməkdaşlığın dərinləşməsinə çalışır, eləcə də iqtisadi əlaqələrə üstünlük verir. Bu siyasət orada yaşayan insanlara mümkün təsirlərini göstərir. Lakin hər şeyə rəğmə, rus-türk rəqabəti hər zaman olduğu kimi qalmaqda davam edəcək, Qaqauziya isə hət iki tərəfin diqqət mərkəzində qalacaq.

Ancaq fakt budur ki, 700 kvadrat milə sahib olan kiçik Qaqauziya regional siyasətdə nəhəng rol oynaya bilər. Ukraynanın təhlükəsizliyi, Qara dənizdəki sabitliyə gələndə isə yaranan rus-türk rəqabətində Qaqauziya regionun geosiyasi cəhətdən ən çətin bir ərazisinə çevrilir.

Rövşən RƏSULOĞ

Elmi töhfələri yaşayan və yaşadılan alim

Bu bahar Şəmistan müəllimin 90 yaşı tamam olur. Ancaq bu yubiley onsuz qeyd edilir. Şəmistan müəllim ailəsinin, həmkarlarının, tələbələrini, onu tanıyan insanların xatirəsində həmişə böyük ziyalı, alim, xeyirxah, prinsipial, Vətənə və torpağa bağlı bir insan kimi qalacaq.

Azərbaycan Memarlıq və İnşaat İnstitutunun hidrotexniki meliorasiya və hidrologiya kafedrasının professoru Şəmistan Namaz oğlu Bağırov şərəfli həyat yolu keçib. 1956-cı ildə Azərbaycan Politeknik İnstitutunu fərqlənmə diplomu ilə bitirən Ş.Bağırov gənc mütəxəssis kimi Kür-Araz su tikinti idarəsinin Qusar rayonu ərazisindəki 11 saylı tikinti quraşdırma idarəsinə işləməyə göndərilir. Samur-Abşeron kanalının yenidən qurulmasında, mühüm hidrotexniki qurğuların tikintisində fəal iştirak edir. Ş.Bağırov hələ institutda oxuduğu müddətdə təhsilə və elmə böyük maraq göstərirdi. Zaqafqaziya respublikalarının texniki ali məktəb tələbələrini Bakıda keçirilən elmi konfransında etdiyi maraqlı məruzə yüksək qiymətləndirilmişdi. Təsadüfi deyil ki, 1958-ci ilin aprel ayında

təhsil aldığı instituta müəllim işləməyə dəvət almış, həmin ilin dekabrında isə Azərbaycan Elmlər Akademiyasının Torpaqşünaslıq və Aqrokimya İnstitutunun aspiranturasına qəbul olunmuşdu. Görkəmli alim, akademik V.R. Volobuevin elmi rəhbərliyi ilə 1962-ci ildə namizədlik dissertasiyasını müdafiə etmişdi.

İstedadlı tədqiqatçı Ş.Bağırov respublikanın tanınmış alimləri, akademik H.Əliyev və professor Y.İbadzadə ilə birlikdə Aşqabad

şəhərində keçirilmiş ümumittifaq elmi konfransda iştirak etmiş və orada maraqlı məruzə oxumuşdu.

Ş.Bağırovun elmi-pedaqoji fəaliyyətinin ən məhsuldar dövrü 1963-cü ildən Ç.İldırım adına Azərbaycan Politeknik İnstitutunda başlayır. Əvvəlcə hidromeliorasiya kafedrasında baş müəllim, dosent, institutun ixtisasartırma fakültəsinin dekanı kimi fəaliyyət göstərmiş. Səmərəli elmi-pedaqoji fəaliyyəti və təşkilatçılıq bacarığı nəzərə alınaraq müsabiqə yolu ilə hidrome-

liorasiya kafedrasına müdir təyin olunub. Bu vəzifədə 25 il şərəflə çalışaraq gənc mütəxəssislərin yüksək texniki səviyyədə hazırlanmasında yaxından iştirak edib.

Alimin gərgin əməyinin və elmi axtarırlarının məhsulu olan "Suvarma meliorasiyası", "Hidrologiya, hidrometriya və axının nizamlanması" kimi fundamental dərslərdən, metodiki tövsiyələrdən indiyə qədər tədris prosesində geniş istifadə olunur. 65-dən çox elmi məqalənin müəllifi olan professorun təşəbbüsü və bilavasitə iştirakı ilə rəhbərlik etdiyi kafedrada 3 tədris-elmi laboratoriya, meliorasiya kabinəsi yaratmışdı. O, kafedra müdiri kimi dəfələrlə Moskva, Simferopol, digər şəhərlərdə keçirilmiş seminar müşavirələrdə tədris və metodik işlərə dair maraqlı məruzələrlə çıxış edib. Keçmiş İttifaq torpaqşünaslar cəmiyyətinin, respublika Hidrotexnika və ETC-nin üzvü olub.

Alimin elmi-tədqiqat işlərinin əsasını Kür-Araz ovalığında meliorasiya tədbirlərinin effektivliyinin öyrənilməsi, şorlaşmış torpaqlarda kollektor-dren şəbəkəsinin layihə parametrlərinin tədqiqinə dair sanballı elmi axtarırlar təşkil edir və bütün bunlar istehsalatda, layihə-

ləndirmədə müvəffəqiyyətlə tətbiq olunur.

Çoxillik səmərəli elmi-pedaqoji fəaliyyəti və gənc mühəndis kadrların hazırlanmasında xidmətlərinə görə alim dəfələrlə Təhsil Nazirliyi tərəfindən mükafatlandırılıb.

Nəzərə alsaq ki, hazırda dünyada su qıtlığı problemi yaşanır, bu zaman müasir dövrümüzə aparılan suvarma işlərində yeni uğurların istifadəsi də tələb olunan reallığa çevrilib. Bu zaman alimin elmi axtarırlarının münbit nəticələri öz səmərələrini və bəhələrini verir. Digər tərəfdən, onun yetişdirərək ərşeyə gətirdiyi yüksək ixtisaslı peşəkar kadrlar da özlərinin yenilikçi ideyaları ilə respublikanın suvarma və meliorasiya sahəsinə böyük töhfələrini verməkdədirlər. Onun elmi-tədqiqat işlərinin nəticələrinin yekunu olaraq Avstraliya, Türkiyə, İran və İsraildə keçirilən beynəlxalq konfranslarda təşkilat komitələri tərəfindən bəyənilərək nəşr olunmaq üçün tövsiyə edilən elmi əsərləri və dərsləri isə, təəssüf ki, yarımçıq qaldı...

Ziyalı, alim, pedaqog Şəmistan müəllimin işıqlı xatirəsi onu tanıyan və seven insanların yaddaşında daima yaşayacaq!

Məşhur Məmmədov: "Qalib Sərkərdənin növbəti mesajı Ermənistanda şok effekti yaradıb"

"Artıq Azərbaycanla oyun oynamağın faydası yoxdur. Fakt budur ki, müharibədən öncə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin dəfələrlə Ermənistanla etdiyi xəbərdarlıqlara əhəmiyyət verməyən işğalçı ölkə, indi Qalib Sərkərdənin hər bir mesajından sonra əl-ayağa düşür. Çünki erməni xalqı artıq reallığı görür və bununla barışır. Bilirlər ki, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev dediyi sözün arxasında durur, verdiyi vədi mütləq gerçəkləşdirir. Həmçinin, erməni xalqı "Dəmir yumruğun" zərbəsinin çox acı nəticələr verdiyini də unutmur və anlayır ki, artıq Azərbaycanla oyun oynamağın faydası yoxdur. Həqiqətən də bu ölkənin vətəndaşları bu gün reallığın, gerçəkliyin fərqi varmaqdadırlar, buna məcbur və məhkumdurlar". Bu fikirləri Milli Məclisin iqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsi üzvü Məşhur Məmmədov deyib.

olmasaydı, Azərbaycan Prezidentinin aprelin 20-də Hacıqabulda səsləndirdiyi fikirləri bu ölkənin XİN-i dərhal kontekstdən çıxararaq "Ermənistanın ərazi bütövlüyünə təhdid" olduğunu iddia edib dünyaya car çəkməzdi. Ancaq belə iftiralar, oyunlar Azərbaycanı zərər qəddər qorxutmur. Çünki bu gün qalib Lider kimi diktəni Azərbaycan Prezidenti, Ali Baş Komandan edir".

M.Məmmədov onu da vurğulayıb ki, Zəngəzur dəhlizi Azərbaycanın növbəti tarixi qələbəsi olacaq. Prezident İlham Əliyevin dediyi kimi: "Zəngəzur dəhlizinin yaradılması bizim milli, tarixi və gələcək maraqlarımıza tam cavab verir. Biz Zəngəzur dəhlizini icra edəcəyik, Ermənistan bunu istəsə də, istəməsə də. İstəsə, daha asan həll edəcəyik, istəməsə də zorla həll edəcəyik. Necə ki, mən müharibədən əvvəl və müharibə dövründə demişdim ki, bizim torpağımızdan öz xoşunuzla rədd olun, yoxsa sizi zorla çıxaraçağıq. Belə də oldu. Zəngəzur dəhlizinin taleyi də eyni olacaq. Bizim əsas rəqibimiz zəmandır. Çünki demir yolunun, avtomobil yolunun çəkilişi vaxt tələb edir. Ona görə bütün güclər səfərbər olunub ki, bu layihə icra edilsin. Beləliklə, Azərbaycan xalqı 101 il bundan əvvəl bizim əlimizdən alınmış Zəngəzura qayıdacaqdır".

"Dövlət başçısının düşünülmüş iqtisadi konsepsiyasının tam doğru formada icrası həm Azərbaycana böyük iqtisadi və siyasi dividendlər qazandıracaq, həm də dünya bir daha İlham Əliyevin hər zamankı kimi verdiyi vədləri uğurla gerçəkləşdirən qətiyyətli lider olduğunu göstərəcək", deyir M.Məmmədov bildirib.

R.HÜSEYNOVA

"Nar" və AzTU əməkdaşlığın yeni istiqamətlərini müəyyənləşdirdi

Ölkədə yerli kadrların yetişməsi, onların beynəlxalq rabitə bazarında seçilən peşəkarlardan birinə çevrilməsi məqsədilə "Nar" Azərbaycan Texniki Universiteti (AzTU) ilə əməkdaşlığın yeni istiqamətlərini müəyyənləşdirib. "Azerfon" MMC-nin ("Nar" ticarət nişanı) Baş İcraçı direktoru Qunar Panke və AzTU-nun rektoru Vilayət Vəliyev keçirdikləri görüşdə bu barədə müzakirələr aparılıb. Əsas prioritet olaraq yaşıl enerji sahəsində əməkdaşlıq imkanlarının dəyərləndirilməsi müəyyən edilib və mövcud layihələrin karantin qaydalarına uyğun şəkildə davam etdirilməsi razılaşdırılıb.

Rektor AzTU-nun iqtisadiyyat və sənaye sahələri üzrə kadrlar hazırlamaq imkanı olduğunu bildirib: "Məqsədimiz biznesdən gələn tələblər və tələbələr biznesin təcrübə problemləri ilə tanışlığı əsasında rabitə bazarının ehtiyaclarına uyğun peşəkarlar hazırlamaqdır. Bu, həm də peşəkar ehtiyacın yerli kadrlarla ödənməsi baxımından yerli biznesin marağındadır".

Azerfon MMC-nin Baş İcraçı direktoru Q.Panke isə universitetlə genişmiqyaslı layihələr həyata keçirmək niyyətində olduğunu bildirib: "İnanıram ki, bizim əməkdaşlığımız texniki sahə üzrə təhsil alan tələbələrini yeni nailiyyətlərə ruhlandırır. Əməkdaşlığımızın əsas məqsədi Azərbaycanda rabitə sahəsində peşəkar kadrların hazırlanmasına və onların beynəlxalq rabitə bazarında əcnəbi həmkarlarından daha üstün mövqeyə çatmasına dəstək olmaqdır".

"Nar" 2015-ci ildə AzTU ilə imzalanmış Anlaşma Memorandumu əsasında bir sıra layihələr həyata keçirib. "Nar" GSM laboratoriyası, tələbələr üçün nəzəri və təcrübə təlimləri, əlaçların mükafatlandırılması bu əməkdaşlıq çərçivəsində həyata keçirilir.

"Azerfon" şirkəti ("Nar" ticarət nişanı) 21 mart 2007-ci ildə fəaliyyətə başlayaraq qısa bir müddətdə Azərbaycanda telekommunikasiya və mobil rabitə sahəsinin aparıcı şirkətlərindən birinə çevrilib. "Nar" ölkədə ilk dəfə olaraq 3G texnologiyasını təqdim edib və geniş 4G şəbəkəsini abunəçilərinin istifadəsinə verib. "Nar" şəbəkəsi hazırda ölkə ərazisinin 90%-ni əhatə edir və 8740-dan artıq baza stansiyası ilə 2,3 milyondan çox abunəçiyə yüksəkkeyfiyyətli xidmət göstərir

Əli Kərimli dövlətə necə xidmət edir?

Boş-boş danışmağınımı, bloqerliyiminimi, mənasız statuslarımı?

Mövcud reallıqlar təsdiq edir ki, siyasi arenada yalnız adlarından və sosial şəbəkələrdə mənasız statusları ilə tanınan dağıdıcı müxalifət başbilənləri siyasi proseslərdən təcrid vəziyyətinə düşüblər. Bu kimi amillər səbəbindən, müxalifət düşərgəsində yer almış qüvvələrin birlik modellərinin həyata vəsiqə ala bilməməsi, yanlış siyasi taktika və strategiya əsasında baş verib. Azərbaycan müxalifətinin uğur qazanmamasının səbəbləri kimi, həmçinin, onun xalqın etimadına və dəstəyinə deyil, birbaşa olaraq, xarici siyasi-maddi köməkliliyə arxalanmasını da göstərmək olar.

Çox maraqlıdır ki, çirkab içərisində olan müxalifət liderləri təsir dairələrində olan mətbu orqanların yazarlarını da güdazə verirlər. Düşünmək olar ki, anormal mövqe tutmaqdan müxalifət partiyaları və onların qəzet yazarları zaman keçdikcə imtina edəçəklər. Lakin Ə.Kərimlinin təsiri altında olan saytlar və trolları öz bəd əməllərini davam etdirməklə çox ciddi təpki altında olduqlarını nümayiş etdirirlər. Fikir versəniz görmək olar ki, xaricdə oturub, sosial şəbəkələrdə söyüş söyən, insanları təhqir edən şəxslərin böyük əksəriyyəti vaxtı ilə Azərbaycan cinayət törədərkən ölkədən qaçanlardır. Məsələn kimi qonardarma vəkil Qurban Məmmədov, rəsmən dəli olduğu təsdiqlənən Vidadi İsgəndərini, "Reportyorların Azadlığı və Təhlükəsizliyi İnstitutu"nun rəhbəri Emin Hüseynov, Məhəmməd Mirzəlini, Orduxan Teymurxanı, Arif Məmmədov və digərlerini göstərmək olar.

Əli Kərimlinin ABŞ-da biznesi

Təbii ki, xaricə oturub, ölkəmiz haqqında qaraxma kampaniyası aparınlar heç də öz ağılları və düşüncələrinə uyğun addımlar atmırlar. Onların fəaliyyətlərini koordinasiya edən, müəyyən göstərişlər verən var. Göstəriş verən heç də, hamısı xarici fondların rəhbərləri və ya qaranlıq dairələrin təlimatçıları deyillər. Azərbaycanda müxalifətin əsas simalarından hesab olunan AXCP sədri Əli Kərimli, Müsavat başqanı Arif Hacı və mənsuqlarda qul təfəkkürlü xarici "söyüş müxalifət" toplumuna atdırırlar və göstərişlər verirlər. Ə.Kərimli pozucu təlimatların verilməsində xüsusilə seçilir. Bu baxımdan o, xaricdəki, tənqidçi şəbəkənin liderlərindən hesab olunur. Qəribədir ki, pozucu xisləti üstündə olduğu halda bəzən sosial şəbəkələrdə xalq dövlətə xidmət etdiyini iddia edir və bu istiqamətdə pafoslu fikirlər uydurur. Sual olunur, AXCP sədri Əli Kərimli "biz ne

ediriksə, hamısı dövlətə, millətə xidmətdir" deyərək, nəyi nəzərdə tutur? Oğlunun Britaniyanın ən bahalı universitetində təhsil alıb, ABŞ-da biznes qurmağınımı? Yoxsa qızının, kiçik oğlunun Britaniyada məskunlaşmasına, oliqarx həyatı sürməyinimi? Ə.Kərimlinin hansı əməlini dövlətə xidmət hesab etmək olar? Boş-boş danışmağınımı, bloqerliyiminimi, mənasız statuslarımı? Satqın və xəyanət olduğu dəfələrlə sübuta yetirilən Ə.Kərimlinin dövlətə və xalqa xidmət etdiyi gülüş doğurur. Ə.Kərimlinin yaxın ətrafından olmuş, keçmiş AXCP üzvü Hürü Əliyev AXCP sədri Ə.Kərimlinin sözü ilə əməllərinin üst-üstə düşmədiyini bildirib: "Artıq neçə ildir ki, bütün xalq sizlərin əsl simanızı görür. Nə özlərinin, nə də sözlərinin dəyəri, hörməti qalmayıb.

Sən deyildin xarici havadarlarından qrant almaq üçün dağıdıcı siyasət nəticəsində partiyayı bölüb parçalayan?! İllər boyu yerində

sayan müxalifətə elə sizin kimi də lider lazımdır. Siz müxalifətçiliyi həyat tərzi seçmişiniz və hər seçki qabağı bir iki pafoslu çıxışla camaatın, xalqın etimadını qazınmaq fikrindəsiniz. Artıq xalq ayılıb, ölkədə gedən bütün irəliləyişləri görür və başa düşür ki, siz artıq uduzmuşunuz".

Əli Kərimli ordu sıralarında olarkən şəxsi heyətdən komandirə məlumat çatdıran olub

Hürü Əliyev Əli Kərimlinin gənclərə arxa durmaq gerek olduğu bəyanatını da yersiz sayır: "Siz bunu gəncləri sanksiyasız mitinqlərə və nümayişlərə çağırduğunuz zaman düşünməli idiniz. Deputat seçkilərində əlinizi "Quran"a basıb and içdiniz ki, heç kəs bu seçkiləri tanımayacaq və qəbul etməyəcək. Amma həmişəki kimi andınıza sadıq qala bilmədiniz. Bölgələrdə iğtişaş törədib sadə camaatı pafoslu

nitqlərlə qızıdırıb küçələrə salmaq sənə ləyaqətinə yaraşır! Bu hakimiyyət büdcədən milyonlar ayırır ki, ölkə gəncləri xaricdə öz təhsilini davam etdirə bilsin. Hakimiyyət gənclərin idmana həvəsini artırmaq üçün müxtəlif tədbirlər görür, idman yarışları keçirir. Bir sözlə, hakimiyyət gənclərə arxalanır. Sadəcə, çaxnaşma, mitinq və nümayişlərə çağırışları öz iş rejimi seçən müxalifətə bu gün də mesajımız keçən seçki illərindən fərqlənir". Hürü Əliyev ümum-millə məsələləri arxa planda saxlayan bir "liderin" AXCP kimi milli ideologiyaya və bütöv Azərbaycana yüksək dəyər verən bir təşkilat rəhbərlik etməsi absurdur: "Biz AXCP-də təmsil olunan vətənpərvər, millətçi, mübariz və əqidəli insanlara, gənclərə üz tutub deyirik ki, nə qədər gec deyil, ayılın! Sizlərin rəhbəriniz tərəfindən aldandığınızı və çirkin oyunlara sövq edildiyinizi bilirik və görürük. Sizin kimi mübariz insanları da bu barədə məlumatlandırmağı özümüzə borc bilirik. Zaman hər şeyi ortaya qoyacaq".

Bir sözlə, Ə.Kərimli "vətən, xalq" deməyə haqqı olmayan insandır. Çünki qeyd edildiyi kimi, o, siyasi fəaliyyəti dönməndə ancaq şəxsi maraqlarını və xarici dairələrin mənafeyini düşünüb. Ümumiyyətlə, o, gəncliyindən ləkəli bir həyat yaşamağı seçib. Yəni hələ ordu sıralarında olarkən şəxsi heyətdən komandirə məlumat çatdıran olub. Amma bu günlər mətbuata açıqlama verərək, bildirir ki, "o, hətta əsgəri xidmətdə belə etirazlar edib". Bu yalanlarla ancaq cəbhəçiləri aldada bilərsən, Ə.Kərimli. Ancaq görünən odur ki, artıq cəbhəçilər də, onun yalan-palanlarına aldandırlar. Yeri gəldikcə, etirazlarını və tənqidlərini onun üzünə deyir və bəzən də partiya sıralarını tərk edirlər.

İ.ƏLİYEV

Ermənilərin "genosid" isterikası necə iflasa uğradı?

Yaxud ABŞ prezidenti erməni "genosidinə" yağlı nöqtə qoydu

Məlumdur ki, ermənilərin saxta soyqırımının tanınması üzərində illərdir ki, nümayiş etdirdikləri üz-gözlərini cırmaları, beynəlxalq təşkilatların iştirakı ilə siyasi səhnəyə qoyduqları saçıyolu tamaşaları heç də ədalət naminə deyilmiş. Daha dəqiq desək, onların belə bir klounadalarının arxasında dayanan əsas maraq kompensasiya qazanmaq, özlərinə sərf edən siyasi üstünlük əldə etmək və torpaq iddialarını gerçəkləşdirmək idi. Prinsipcə, burada hər hansı bir yenlik də yoxdur. Öncə aqressiya göstərmək, ardınca cavab reaksiyasını almaq, sonra isə bütün instansiyalara "genosid" barədə hay-şivən qaldırmaq. Əslində, bu oyun daşnakların ən çox yayılmış təbliğat fəndlərindən biridir. Bütün bunlar isə əlbəttə ki, yalnız səmərə götürmək naminə edilir.

Vaxtilə onlara qucaq açan Osmanlı imperiyasına, çörək və iş verən bir dövlətə, vətənə qarşı xəyanət ediblər, üstəlik, kompensasiya tələb edirlər - həyasızlıq isə, sözün əsl mənasında, şkalanı aşır!

Nəticədə - Bayden "genosid" ifadəsini işlətdi və daşnaklar dərhal bu ifadədən feyzə qapılaraq, sevinclərindən qanadlanaraq başladılar "onlara ödəniləcək kompensasiyaları" saymağa. Baxın, vaxtilə onlara qucaq açan Osmanlı imperiyasına, çörək və iş verən bir dövlətə, vətənə qarşı xəyanət ediblər, üstəlik, kompensasiya tələb edirlər - həyasızlıq isə, sözün əsl mənasında, şkalanı aşır!

Fəqət, onlar hətta Baydenin "genosid" ifadəsini işlətməsindən sonra aldandıqlarının,

ABŞ prezidenti tərəfindən "atışa" məruz qaldıqlarının fərqi varmıyblar. Daha dəqiq desək, qoca Bayden onları barmağına dolayaraq "atıb", hətta indiki gənclərin jarqonu ilə izah etsək, "fırladıb". Necə? Onu da izah etmək çətinlik yaratmır.

Beləliklə, Bayden "erməni genosid" ifadəsini işlətdi, amma bu ifadəni işlədən ABŞ prezidenti beynəlxalq məhkəmə deyil. Yəni Haaqa İnsan Haqları Məhkəməsinin fəaliyyətinin Ağ evlə, Dövlət Departamenti ilə, yaxud Konqresslə, bütövlükdə Amerika siyasəti ilə heç bir əlaqəsi yoxdur və bir dövlətin verdiyi hər hansı bir qərar heç də bəşəriyyət tərəfindən qəbul olunmaq məcburiyyətini də daşımır.

Genosid haqqında qanun sonradan - Osmanlı imperiyası süquta uğradıqdan sonra qəbul edilib və geriye doğru işləmir, çünki məntiqsizdir

Yəqin ki, cəmi bircə gecə eyforiyaya qapılmış haylar bunu da bilməmiş deyillər. Üstəlik, bu məsələdə məhkəmə də heç bir rol oynamır və kömək etmir. Niyə? Bunu da anlatmaq çətin deyil.

Birincisi, Osmanlı imperiyası çoxdan mövcud deyil. Genosid haqqında qanun isə sonradan - Osmanlı imperiyası süquta uğradıqdan sonra qəbul edilib və geriye doğru işləmir, çünki məntiqsizdir. Yalnız qanun qəbul edildəndən sonrakı illərdə baş verən soyqırımı olayları bu qanun təmsalında hüquqi qiymət ala bilər. Məsələn, Fransanın Əlcəzairdə törətdiyi soyqırımı, Ermənistanın Azərbaycan xalqına təbiiq etdiyi soyqırımları, yaxud Serblərin Bosniya xalqına qarşı qətləmin cinayətləri. Bənzər cinayətlər yüzlərlədir və ədalətli qərarların verilməsini gözləyirlər. Yəni bütün bunlar Haaqa Beynəlxalq Məhkəməsində (İnşaAllah) qaldırılmalı məsələlərdir və cinayətkarlar öz əməllərinə görə cavab verməli olacaqlar.

Nəticədə, əgər soyqırımı haqqında qanun Osmanlı imperiyası süquta uğradıqdan illər sonra qəbul olunubsa, buraya müasir Türkiyə Cümhuriyyətinin hansı aidiyyəti ola bilər? Bununla da erməni "genosidi" bir gecəlik eyforiya yaşadı ermənilər üçün və məsələyə yağlı bir nöqtə qoyulmuş oldu. Bayden ermənilərə, sözün əsl mənasında, "atdı" və indi ermənilərin cıncıqlarını çıxarmağa belə halları qalmayıb...

Rövşən RƏSULOV

Ermənistanda daha bir COVID xəstəsi özünü pəncərədən atdı

Ermənistanda koronavirus xəstəsi müalicə aldığı xəstəxanada intihar edə edib. "İki sahil" xəbər verir ki, bu barədə erməni KİV-ləri məlumat yayıb. Qeyd edilir ki, COVID-19 xəstəliyinə yoluxan şəxs özünü pəncərədən atıb: "Bu ay ikinci vətəndaşdır ki, koronavirusdan müalicə aldığı tibb mərkəzindən özünü pəncərədən atır. Səhiyyə Nazirliyindən verilən məlumata görə, həmin şəxsin 77 yaş var və aprelin 17-dən bəri xəstəxanada idi". Xatırladaq ki, analoji hadisə aprelin 7-də də baş vermişdi. Belə ki, koronavirusa yoluxmuş 72 yaşlı şəxs özü xəstəxananın pəncərəsindən atıb.

"Vətən üçün pis olan, mənə faydalıdır". Bu, radikal müxalifətin "düşüncəsidir". Qərba təzim edən bəsit təfəkkürlü antimillilərin ölkəmizin uğurlarına, xalq-iqtidar birliyinin möhkəmlənməsinə, bir yumruq kimi birləşməsinə xələl gətirməkdir. Bu xəyanət, satqıncılıq deyilmi? Tarixin bütün dönəmində xəyanət və satqıncılıq bağışlanmaz cinayət olub. Ələlxüsus da bu xəyanət və satqıncılıq xalqına, dövlətinə və Vətəna qarşı ola.

Xəyanət edən heç bir şəxs haqq qazandırılmayıb, heç kim bağışlanmayıb. Azərbaycan xalqının mentalitetində də satqıncılıq və xəyanət tarixən ən ağır əməl, cəzası isə çox ağır olan bir hal kimi qəbul edilib. Bu cinayəti işləyən şəxs təkcə özünü deyil, təmsil etdiyi bütün nəslinə, tayfasına zərbə vuraraq, cəmiyyətdə onlara olan inam və etimadı sarsıdıb. Belə bir deyim var, deyirlər ki, xəyanətin və satqıncılığın ömrü az olduğu kimi, onu həyata keçirənlərin də işfəsi hər zaman mütləq xarakter daşıyır. Xüsusilə də bu xəyanət və satqıncılıq dövlətə, xalqa, dövlətçiliyə, insanların rifahı və təhlükəsizliyinə qarşı çevrilsə, belə əməllər və onun icraçıları nəinki işfə olunmalı, hətta vaxtında layiqli ictimai cavabla qarşılaşmalıdır. O zaman ...

Beynini kirayə verən Arif Məmmədov erməniləri niyə bu qədər sevir?

Xüsusilə də, son vaxtlar sosial şəbəkələrdə ulayan sabiq səfir Arif Məmmədov işğalçı Ermənistan ordusunun vandallığını, təxribatlarını dəstəkləyərək "yazıq erməni xalqının adı çıxıb" deyərək "müdafiasına qalxaraq çıxışlar etməkdədir. Soruşmaq istərdik: beynini kirayə verən Arif Məmmədov erməniləri niyə bu qədər sevir? Dünya işğalçı Ermənistanın hərəkətini qınadı və onun oyunlarını başa düşdüyündən çıxılmaz duruma düşdülər. Bunun üçün də yaranmış durumdan çıxmaq üçün ən müxtəlif təxribatlara əl atdılar. Və xaricdə yaşayan soydaşlarımız ermənilərin işğalçı hərəkətlərini işfə edib dünyaya

Qərba təzim edən və ya bəsit təfəkkürlü antimillilərin ünsürlər

Beynini kirayə verən Arif Məmmədov erməniləri niyə bu qədər sevir?

çatdırmaq üçün keçirdikləri dinc aksiyalar edərək açıq zorakı Azərbaycanın haqq səsinə dünyaya çatdırarkən Arif Məmmədov kimilər soydaşlarımıza hücumlar edərək, təxribatlara əl atdılar, aksiyaların mahiyyətini gözəndən salınmağa cəhd etdilər. Los-Ancelesdə, Belçikada, Moskvada baş verən hadisələr bunun bariz nümunəsidir. Bu zaman ermənilər sapı özümüzəndən olan uzun zaman yemlədikləri xəyanət və satqınlardan istifadə etməyə başladı. Və başladılar bizi öz əlimizlə vurmağa... Sapı bizdən olan xəyanət və satqınlar vasitəsilə Azərbaycan xalqını günahkar çıxarmağa çalışdılar. Belə xəyanətkarlardan biri də uzun müddət Azərbaycan dövlətinin çörəyini yemiş, sonra da ölkəsinə və xalqına qarşı düşmənlərlə eyni cəbhədə yer alan, Avropada oturub dövlətimizin əleyhinə iftiralər atan keçmiş səfir Arif Məmmədov kimi məxluq başlayıb xalqımızın haqq davasına qara yaxmağa. İşğalçının cinayət əməllərinə haqq qazandırmaq kimi sərəmsən fikirlər səsləndirməklə cinayətkarların etdiklərini Azərbaycanın üzərinə atmağa çalışır. Amerikalı yazıçı Paul Austerin xəyanət və satqınlar haqqında gözəl bir fikri var: "Sənə bir dəfə xəyanət edənə bağışlasan, sənə yenə istifadə edər. Çünki xəyanət bir ruh halı deyil, xarakterin

tökülüş formasıdır".Yeni bir dəfə xəyanət edən bunu davamlı etməyə artıq öyrənir. Ona görə də xəyanətkara cinsindən asılı olmayaraq, şərəfsiz deyilir.

Bu şərəfsiz Arif Məmmədov işğalçı Ermənistan ordusunu "göy" qaldıraraq "məğlubedilməz", qəhrəman, mübariz Azərbaycan ordusuna "kloun" adlandırır. Bu qədər alçaq, şərəfsizlik, deyərdim ki, ən böyük cinayətkarlıqdır. Arif Məmmədov və digər Avropadakı qaragüruhlər hər şeylərini kirayə verənlərdir. Beyin kirayəyə verildə isə beynin bioloji sahibindən heç nə gözləməyə dəyməz. Sabah hətta o, rahatlıqla erməni olduğunu belə dilə gətirə bilər. Necə ki, Avropadakı digər məxluqlar, məsələn, Orduxan Teymurxan, Məhəməd Mirzəli, Tural Sadıqlı kimilər dəfələrlə oxşar fikirləri dilə gətiriblər, indi də Arif Məmmədov eyni dildə danışır. Dəfələrlə şahidi olmuşuq ki, Arif Məmmədovlar, Sevinc Osmanqızıları Paşinyanın mətbuat xidməti kimi Ermənistanı sevirəyib. Hələ bir müddət erməni sevgisini göstərən Arif Məmmədov daha irəli gedərək, "erməni şəhid ailələri" ifadəsindən də istifadə etməkdən belə çəkinməyib. Erməni işğalçılarına "şəhid" deməklə, Azərbaycan şəhidlərinin ruhuna və ailələrinə hörmətsizlik edən Arif Məmmədov bir daha sı-

ralarında durduğu qrupun Azərbaycan xalqına olan düşmən münasibətini sərgiləyir. Azərbaycan əsgərinə "kloun" deyən, idmançıları isə meşədən çıxmış heyvana bənzədən Arif Məmmədov şərəfsizliyinin son həddində olduğunu dəfələrlə nümayiş etdirib. Arif Məmmədov və onun tərəfdarları üçün şəxsi mənfəət, Qərbdə problemsiz yaşamaq daha üstündür. Onları azərbaycanlı qaçqınların taleyi maraqlandırmır. Onlar ölkəmizi parçalamağa hazırdırlar. Ölkənin müstəqil daxili və xarici siyasəti ürəklərinə deyil. Çünki onlar üçün tək müqəddəs dəyər puldur. Azərbaycana nifrət edən bu şəxslərin əsl üzü budur - "Vətən üçün pis olan, mənə faydalıdır". Onlar şəxsi maraqlarını dövlətin və xalqın maraqlarından üstün tutduqları üçün mənəvi nöqtəyi-nəzərdən xəyanətkardan və fəraridən başqa biri deyillər. Və tezliklə bu şantajçılıqla məşğul olan erməni yalaqları, o cümlədən beynini kirayə verən Arif Məmmədov kimi düşmən çetirinin altına sığınıb öz xalqına, dövlətinə, ordusuna qarşı yalan və iftira atan, birbaşa düşmən qohtuğuna sığınan xəyanətkarlar bilməlidirlər ki, bu satqın və böhtançılar mütləq, amma mütləq cavab verməli olacaqlar - özü də Azərbaycan xalqı və qanunları qarşısında!

Rəfiqə HÜSEYNOVA

Koçaryan: "Erməni cəmiyyətinin yalanlara dözümlü olacağını düşünmürdüm"

"Cəmiyyətimizin yalanlara bu qədər dözümlü olacağını, qeyri-peşəkarlığa qarşı bu qədər dözümlü ola biləcəyini düşünmürdüm. Bu mənim üçün bir kəşf oldu". SİA Ermənistan məxsus armenianreport.com saytında yayımlanan mə-

lumata istinadən xəbər verir ki, bu sözləri Ermənistan Respublikasının ikinci prezidenti Robert Koçaryan tərfədarları ilə görüşündə söyləyib.

O, qeyd edib ki, bu iki fenomənə qarşı tolerantlıq davam edərsə, cəmiyyət heç vaxt düzəlməyəcəkdir. "Ölkənin birinci şəxsi heç vaxt belə bir çıxış etməmişdi və onun aldatmalarından 15 dəqiqə sonra yenidən aldadılırlar, amma yenə də çox sayda tərəfdarı var ki, bu, normal deyil.

Məmurun yalanı cinayət cəzasının predmeti olmalıdır. Qanunla sübut olunduğu halda, bir məmurun yalan danışması, məsələn, heç olmasa, vəzifəsini itirməsi, beş il ərzində heç bir dövlət vəzifəsində çalışmaq hüququna malik olmaması kimi məcəlləyə daxil edilə bilər. Bu cür sərt metodlardan istifadə etmək lazımdır"-deyə, Ermənistan Respublikasının ikinci prezidenti bildirib.

R.Koçaryan qeyd edib ki, ömründə heç vaxt üç nəfərə rəhbərlik etməmiş bir adamın baş nazir təyin olunması heyretətamiz bir şeydir və yanlışlıqlar da bütün bunların nəticəsidir. "Bu adam bir ictimai etiraz olduğunu da görmür və bu özü də normal deyil", deyərək Koçaryan əlavə edib. Robert Koçaryan, ermənilərin bu halları dəyişdirməyəcəyi təqdirdə, erməni cəmiyyətinin sağalmasının mümkün olmadığını vurğulayıb.

İnam Hacıyev

"BAKI REZİN MƏMULATLARI" ASC VÖEN 1800244781

Mənfəət və zərər haqqında hesabat (xərclərin funksiyalar üzrə)

31 dekabr 2020-cu il tarixinə

	(manatla)	
	2020	2019
Əsas əməliyyat gəliri	308947.00	168207.50
Satışın maya dəyəri	258378.93	179230.97
Ümumi Mənfəət	(50568.07)	(11023.47)
Sair əməliyyat gəlirləri	80400.88	20872.27
Kommersiya xərcləri		
İnzibati xərclər	(5258.51)	(5366.96)
Sair əməliyyat xərcləri		
Fəaliyyətin dayandırılmasından mənfəətlər (zərərlər)		
Əməliyyat mənfəəti (zərəri)	247146.47	4481.84
Maliyyə mənfəəti (zərəri)		
Asılı və birgə müəssisələrin mənfəətlərində (zərərlərində) pay		
Vergiqoyulmadan əvvəl mənfəət (zərər)	247146.47	4481.84
Mənfəət vergisi	(49429.29)	(896.37)
Adi fəaliyyətdən mənfəət (zərər)		
Fövqəladə mənfəət (zərər)		
Hesabat dövründə xalis mənfəət (zərər)	197717.18	3585.47
Bazis hər bir səhmin mənfəəti	2.349831	0.042613

Ermənistanın Baş naziri Nikol Paşinyan Azərbaycanın beynəlxalq gündəlikdə duran məsələyə çevrilən erməni əsirlərini və digər məhbusları geri qaytarmaqla bağlı öhdəliklərini yerinə yetirmədiyini bildirdi.

Xatırladaq ki, söhbət 9 noyabr tarixində Rusiya, Azərbaycan və Ermənistan liderlərinin üçtərəfli Bəyannaməsinin imzalanmasından, yeni müharibənin bitməsindən sonrakı dövrdə Azərbaycan ərazisinə keçmiş, hərbi personala və mülki şəxslərə qarşı terror və diversiya həyata keçirərkən yaxalanmış ermənilərdən gedir. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev bütün hərbi əsirlərin Azərbaycan tərəfindən ən qısa müddətdə Ermənistan köçürüldüyünü, üçtərəfli bəyanatın imzalanmasından sonra Azərbaycana keçərək təribat və terror törədən erməni silah-

diyini nümayiş etdirmək, kömək etdiyini göstərmək istəyir. Baydenin erməni soyqırımını ilə bağlı açığılaması da eyni istiqamətdə bir siyasətdir. Ermənistandakı rusiyapərəst qüvvələrin seçkilərdə üstünlük qazanmasına mane olmaq istəyirlər. Son məqsəd yenə də Rusiyanı kənara çəkməyə, Rusiyanın Qarabağ nizamlanmasında rolunu azaltmağa çalışmaqdır.

Düşünürük ki, Türkiyənin rolunu necə azaltmaq olar. Vaşinqton ilə Ankara arasındakı qarşıdurma indi yeni bir mərhələyə keçib. "Ağ Ev"dəki demokratların siyasəti, respublikaçılığın siyasətindən

Rusiyayı deyil, həm də Türkiyəni və İrani təzyiq altında saxlamaq üçün Qərbin marağ dairəsində qalmaq davam edir. Burada çox oyunçu var. Siyasi hədəflərə çatmaq üçün bir vasitə kimi Ermənistanın rolu yüksəkdir. Əlbəttə ki, bu, beynəlxalq hüququn bir mövzudur, amma bu ölkə əslində mahiyyət etibarilə özünə aid deyil. Hər kəs ondan fərqli məqsədlər üçün istifadə edir.

Xüsusilə erməni əsirləri adlandırılan təribatçılar mövzusunda gəldikdə, Azərbaycan güzəştə gedib həmin diversantları geri qaytarsa da, Bakını günahlandırmaq

Azərbaycan Respublikasının
Medianın İnkişafı Agentliyi

Yazı Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə "İctimai və dövlət maraqlarının müdafiəsi" istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb

Qərbin Azərbaycana təzyiqinin arxasında nə durur?

Ekspertlər: Ermənistan Qərbin təzyiqi ilə razılaşmanı pozsa, Qarabağda hadisələr baş verə bilər və onda heç kim Azərbaycanı dayandıra bilməyəcək

İllərinin hərbi əsir yox, terrorçu və diversant olduğunu bəyan etmişdir.

Bir gün əvvəl Avropa İttifaqı Azərbaycanı Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsinə "əsir" götürülmüş ermənilər haqqında əvvəllər AİHM-in tələb etdiyi bütün məlumatları verməyə çağırırdı. Həmin günün əvvəlində Ermənistan prezidenti Armen Sarkisyan Avropa Şurasının baş katibi Mariya Peyçinoviç-Buriç və ATƏT-in baş katibi Helqa Mariya Şmidtə məhkumların Azərbaycandan qayıtmasına kömək üçün müraciət məktubu göndərmişdir.

Bir gün əvvəl ABŞ dövlət katibi Antoni Blinken Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevə zəng edib və Amerika diplomatiyasının rəhbəri digər məsələlərə yanaşı "insan hüquqları" məsələsini də qaldıraraq Ermənistan niyə Qərbdən dəstək axtarır və bununla əlaqədar olaraq Qərb erməni təribatçı əsirləri məsələsində niyə daha aktiv oldu - ekspertlər bunun səbəblərini "Moskva-Bakı"ya şərh ediblər.

PolitRUS portalının rəhbəri, politoloq Vitali Arkov qeyd edir ki, Qərbin Azərbaycana təzyiqi Ermənistanla keçiriləcək parlament seçkiləri ilə əlaqədar baş verir: "Ermənistandakı seçkilər ərəfəsində Qərbin Ermənistanla özünə sadıq qüvvələri dəstəkləməsi lazımdır. Bildiyimiz kimi, Nikol Paşinyan Qarabağla bağlı üçtərəfli müqavilə bağlanmazdan əvvəl belə bir qüvvə idi. Düzdür, Rusiya münasibətini dəyişərək Qarabağla bağlı müqavilələr bağlandıqdan sonra İrəvan Moskvanın şərtlərini qəbul etməli və bir şəkildə qərbyönlü maraqları kənara qoymalı və Rusiya ilə bu və ya digər dərəcədə məcburən yaxınlaşmağa başlamalı idi. İndi Qərb Ermənistan hakimiyyətini yenidən öz tərəfinə çəkmək, Moskva ilə İrəvan arasındakı bütün razılaşmaları, Qarabağla bağlı razılaşmaları pozmaq istəyir.

İndi Qərb Paşinyanı dəstəklə-

fərqlidir. Demokratlar problemi Tramp üsulunda həll etdilər və indi Vaşinqton dünyada hegemonluğunu göstərməyə çalışır - sərt bəyannatlarla, bir sıra sahələrdə sərt hərəkətlərlə.

Cənubi Qafqazla bağlı davam etdirilən qərbyönlü xəttin mərkəzində ABŞ var. ABŞ dünyadakı rolunu yenidən artırmağa çalışır, 1 nömrəli olduğunu və bizim onun istədiyini kimi olacağını göstərməyə çalışır. Deyir ki, bütün münasibətlərdə, hər vəziyyətdə, bütün bölgələrdə biz aparıcı olmalıyıq. Keçən payız, Qarabağdakı müharibə zamanı bunun üçün vaxtları yox idi, baxmayaraq ki, o zaman Tramp özündən bir fəaliyyət qurmağa çalışdı. ATƏT-in Minsk qrupunun bütün həmsədr ölkələrindən yalnız Rusiya Qarabağ problemi ilə konstruktiv şəkildə məşğul oldu. İndi ABŞ təşəbbüsü ələ keçirməyə çalışır, bu göz qabağındadır və Moskvanın vasitəçiliyi ilə bağlanan müqaviləni təsirsiz hala gətirməyə cəhd edir. İstisna etməyək ki, ABŞ Bakı və İrəvana Amerika sülhməramlı prosesinin himayəsi altında yeni bir müqavilə bağlamağı təklif etsin.

Qərb niyə Azərbaycana təzyiq göstərir? Çünki siyasi proseslər baxımından Azərbaycana təsir etmək çətinidir. Ancaq Ermənistanla gedə bilərsiniz. Ermənistan yalnız

üçün başqa bir şey tapardılar. Qərbin bir hədəfi, bir vəzifəsi var və burada bütün vasitələr yaxşıdır, hər hansı bir bəhanədən istifadə etmək olar. Ermənistanı yenidən Rusiya ilə münasibətlərdən kənarlaşdırmaq, Qarabağla bağlı anlaşmanı sarsıtmaq məqsədi var. Yeri gəlmişkən, İrəvan artıq üçtərəfli razılaşmanın bütün bəndlərini yerinə yetirmir, baxmayaraq ki, Paşinyan bunun üçün Azərbaycana günahlandırmağa çalışır. Xüsusilə bu nəqliyyat və iqtisadi əlaqələrin, nəqliyyat dəhlizinin blokdan çıxarılmasına aiddir. Bu onsuz da pis bir işarədir.

Əslində, İrəvan bu şəxslərin hərbi əsir deyil, silahlı təribatçı olduğunu etiraf etsə, Bakı onları geri qaytarmağa razı ola bilər. Bu məhkum-təribatçılara Bakının ehtiyacı yoxdur. Ancaq bunları bu qədər asanlıqla vermək olmaz. Paşinyanın generalarla qarşıdurmasını nəzərə alaraq baş nazir Azərbaycan ərazisinə təribatçı göndərməyin generalların özbaşınalığı olduğunu söyləyə bilər. Günah onların üzərinə atıla bilər. Bunun Yerevanın deyil, bəzi fərdi komandirlərin qərarı olduğunu göstərmək olar. Və açıq şəkildə bunu tənqid etmək. Sonra vəziyyət düzəldilə bilər. Ancaq Paşinyan bunu etmir.

Eynilə "Qarabağ klanı" da bu

mövzuda oynayır. Həbs olunanlarla bağlı məsələ həm də daxili siyasət alətidir. Bu hərbiçilərə doğmaları xaricində, Ermənistanla heç kim heçqədən ehtiyac duymur. Bunlar sadəcə bir təşviqat vasitəsi kimi istifadə olunur. Muxalifət Paşinyanı hərbi əsirlərlə problemi həll edə bilməməkdə günahlandırır, Paşinyanı bunu bacardığını iddia etməyə çalışır. Düşünürəm ki, yaxınlaşan seçkilər olmasaydı, məsələ bu qədər kəskin olmazdı. Ancaq Ermənistanla keçiriləcək parlament seçkilərindən əvvəl hərbi əsirlər və nəqliyyat dəhlizi məsələsi dalana dirənəcək. İndi səlahiyyətli blokdan çıxmağın Ermənistanın özü üçün faydalı olacağını etiraf etsələr də, yenə də bu bəndin icrasına mane olurlar. Bəyannatlar verir. Nəqliyyat dəhlizi ilə bağlı vəziyyəti, heç olmasa seçkilərə qədər süründürməyə davam edəcəklər. Çünki bu, Ermənistanın daxili siyasətində populyar bir addımdır.

Hesab edirəm ki, Ermənistan koalisiya hökuməti hakimiyyətə gələ bilər. Məndə olan məlumatlara görə, bu barədə Moskvadakı görüşdə Rusiya prezidenti ilə Ermənistanın baş naziri arasında görüşdə bir razılaşma var. Bu razılaşma Paşinyanın baş nazir postunu qoruyacağını, ancaq Robert Köçəryanın spiker ola biləcəyini nəzərdə tutur. Parlamentdə muxalifət çoxluq təşkil edəcək və Paşinyan hərəkətlərində ciddi şəkildə məhdudlaşacaq.

Eyni zamanda, muxalifətin indi intiqam istəyən bəyannatlarla oynamasına baxmayaraq, düşünürəm ki, Ermənistanla onlar hakimiyyətə gəlsə də, Moskva Qarabağla bağlı anlaşmanı pozmasına icazə verməyəcəkdir. Rusiya ən vacib məsələni həll etdi - sülhü başa çatdırdı və bölgədə əməkdaşlıq qurur. Qalan hər şey sadəcə təfərrüatlardır. Razılaşma yerinə yetiriləcək. Eyni zamanda, Ermənistan Qarabağın statusu məsələsini həll etməyə və ya heç olmasa bu məsələ ilə bağlı status-kvonu qorumağa çalışacaq.

Qərbin ermənilərin diversantlarına görə etdiyi təzyiq Rusiya Beynəlxalq Əlaqələr Şurasının eksperti Aleksey Fenenko üçün də təəccüblü deyil: "Baydenin qondarma erməni soyqırımını bu yaxınlarda tanınması kontekstində bu təəccüblü deyil. Bu hərəkətlər çox uyğun gəlir. Qərb yenə də Ermənistanın Rusiyadan mümkün qədər çox ayrılmasına və seçkilər ərəfəsində Ermənistandakı qüvvələrinin dəstəyinə arxalanır. Bu məqsədlə oxşar addımlar atılır.

Qərb bu istiqamətdə iki taktikaya əl atır. Birincisi, qısamüddətli seçkilərdə Paşinyanı və özlərinə sadıq qüvvələri dəstəkləmək. İkincisi, uzunmüddətli - Ermənistanın KTMT-dən çıxmasına və yenidən Qərbə yönəlməsinə kömək etməkdir. İndi Qərb Qarabağla bağlı razılaşmaları pozmağa çalışır. Rusiya ilə Ermənistan arasındakı qarşılıqlı əlaqəni məhv etməyə cəhd edir. Ermənistanla göstər ki, daha yaxşı tərəfdaş var. Ancaq bunun yalnız yarısını edə biləcəklər.

Ermənistan heçqədən də bir anda işə başlayavə Rusiya ilə partnyor olmaqdan imtina edə bilər. Ancaq bu, yalnız Moskvanı qəzəbləndirəcək və bundan sonra İrəvan yeni problemlər əldə edəcək. Ermənistanın təribatları və Qarabağla bağlı üçtərəfli razılaşmanın həyata keçirilməsinə mane olmaq cəhdləri səbəbindən Qarabağ istiqaməti boşalmağa başlayacaq. Qarabağda hadisələr baş verə bilər. Və onda heç kim Azərbaycanı dayandıra bilməyəcək.

Bundan əlavə, təribatlar başlayan kimi, Qərb heçqədən Ermənistan üçün mübarizə aparacaq, amma onu müdafiə etməyəcək. Qərb, həmişə olduğu kimi, erməni hakimiyyət orqanlarının çiyinə vuracaq, "nə qədər böyük olduğunuzu, nə qədər yaxşı olduğunuzu, ortağımız olduğunuzu xatırlayın" söyləyəcək, eyni ruhda davam edəcək, amma gerçəklik heç kimin onun üçün heç bir şey etməyəcəyi Ermənistanın lehinə olma-yacaq".

Elçin Bayramlı

Qəzet 1991-ci il
yanvarın 11-dən çıxır

1 may

“Çelsi” azarkeşinə 10 illik qadağa qoydu

“Çelsi” azarkeşlərindən birini sərt cəzalandırıb. İngiltərə klubun rəsmi saytında yer alan məlumatda deyilir ki, buna adı çəkilməyən həmin şəxsin irqçi və milliyətçi ifadələrdən istifadə etməsi səbəb olub.

Ona görə də London təmsilçisi azarkeşə 10 il müddətində komandanın oyunlarını stadiondan izləməyi

qadağan edib. Klubdan yayılan açıqlamada bildirilib: “Nə oyunumuzda, nə də cəmiyyətimizdə irqçilik, antisemitizm, homofobiya və ya hər hansı bir ayrı-seçkiliyə yer ola bilməz.

Ümumiyyətlə, cəmiyyətdə olduğu kimi internetdə də ayrı-seçkilik davranışının küçədəki kimi qəbul edilməz olduğu bir sosial media mühiti yaratmalıyıq”.

Gələcək anaların böyük travması...

Şübhəsiz ki, gələcək ana üçün ən çətin təcrübələrdən biri hamiləlikdir. Hamiləliyin ilk üç ayında baş verən uşaq tələfatının əksəriyyəti körpədəki genetik problemlərdən qaynaqlanır. SİA-nın Türkiyə mətbuatına istinadən verdiyi məlumata görə, həkim Pınar Kadiroğulları məsələyə münasibət bildirib.

Onun sözlərinə görə, uşaq gözləyən anaların axıntı, qanaxma, ağrı və

istilik kimi şikayətləri varsa, dərhal həkimə müraciət etməlidirlər: “Hamiləliyin 20-ci həftəsindən əvvəl körpənin itirilməsinə uşaq düşməsi deyilir. Erkən hamiləliklə əlaqəli ən çox görülən ağırlaşmalardan biri olan abortların yüzde 80-dən çoxu hamiləliyin ilk trimestrinə baş verir. Hamiləliklərin yüzde 15-25-də, yeni təxminən dördü birində uşaq düşməsi görülür. Bu gələcək ana üçün son dərəcə travmatik və dağdııcı bir təcrübədir”.

Həkim qeyd edib ki, düşüklərin çoxu körpənin genetik problemləri olduqda baş verir: “İnfeksiya, anada diabet və ya tiroid xəstəliyi kimi tibbi vəziyyətlər, hormon problemləri, immunitet sistemi reaksiyaları, anadək fiziki problemlər və uşaqlıq anomaliyaları hamiləliyin sonlandırılmasına səbəb ola bilər. Şəkərli diabet və ya tiroid

xəstəliyi olan çox abort etdirən 35 yaşdan yuxarı bir qadının hamiləliyinin sonlandırılması riski daha yüksəkdir”.

Bu simptomlardan biri varsa, həkiminizlə danışın

Uşaq düşməsinin ən əsas simptomu qanaxmadır: “Qarın sancısı, ağrı, yüngül və ya şiddətli bel ağrısı, çəki itkisi, halsızlıq və ya başgicəllənmə hissi, spazm və qızdırma kimi simptomlar bunun göstəricisidir. Qanaxma və yüngül narahatlıq abortdan sonra ümumi simptomlardır. Qızdırma və ya ağrınız varsa, həmçinin, qanaxma çoxdursa, dərhal həkiminizlə əlaqə saxlayın!”

Uşaq tələfatından sonra qadınların yüzde 85-də, növbəti hamiləlik normal inkişaf edir

Pınar Kadiroğulları sözlərinə belə davam edib: “Əgər uşaqlıq boşdursa, uşaqlıqda uşaq və ya hissəsi qalmırsa, ümumiyyətlə, əlavə müalicə tələb olunmur. Bəzən uşaqlıq tamamilə boşaldılmır, buna görə abort edilir. Abortun alternativini olaraq, qalan hissələrin uşaqlıq yolundan atılmasına kömək edən bəzi dərmanlar verilə bilər. Hamiləlik testi, tələfatın irəliləməsinə və hamiləliyin tamamilə kəsildiyini qiymətləndirmək üçün aparılır. Qanaxma dayandıqda, ümumiyyətlə gündəlik həyatınıza davam edə bilərsiniz. Qan uyğunsuzluğunuz varsa, həkiminiz sizə qan məhsulu verə bilər. Bir qadın ardıcıl olaraq iki dəfədən çox abort etdiribse, qan testləri, genetik analizlər və ya dərmanlar lazım ola bilər”.

Arzu Elsevərqızı

Ayşen Vəli

Gəncədə müəmmal ölüm

28 avqust 2020-ci il tarixdə Gəncə şəhər sakini, 1953-cü il təvəllüdü Dəmirov Yusif Fərhad oğlunun yaşadığı evdə qəsdən öldürülməsi faktı üzrə Cinayət Məcəlləsinin müvafiq maddələri ilə Gəncə şəhər prokurorluğunda cinayət işi başlanaraq istintaq aparılıb. Baş Prokurorluğun Mətbuat xidmətindən SİA-ya verilən məlumata görə, cinayət işi üzrə müvafiq ekspertizalar təyin edilib, hadisə yerinə və meyite baxış keçirilib, maddi sübutlar götürülüb, şahidlər dindirilib və digər zəruri prosessual hərəkətlər yerinə yetirilib.

İstintaqla zərərçəkmişin qohumu Rəfiyev Seymur Natiq oğlunun Yusif Dəmirova olan borcunu qaytara bilməməsi və sonuncunun ondan borcunu tələb etməsi səbəbindən aralarında yaranmış mübahisə zamanı biçaqla çoxsaylı xəsarətlər yetirərək onu qəsdən öldürməsinə əsaslı şübhələr müəyyən edilib.

Seymur Rəfiyev təqsirləndirilən şəxs qismində cəlb olunaraq ona Cinayət Məcəlləsinin 120.2.4 (xüsusi avarsızlıqla və ya ümumi təhlükəli üsulla adam öldürmə) və 120.2.5-ci (tamah məqsədi ilə adam öldürmə) maddələri ilə ittiham elan edilmiş və barəsində məhkəmənin qərarı ilə həbs qətimkan tədbiri seçilib.

Qeyd edək ki, hazırda cinayət işi üzrə istintaq yekunlaşdırılaraq, baxılması üçün aidiyyəti üzrə Gəncə Ağır Cinayətlər Məhkəməsinə göndərilib.

Arzu Elsevərqızı

Heyvanlar üçün peyvənd istehsal olunur

Rusiyada heyvanlar üçün Covid-19 peyvəndinin ilk partiyası başlayıb. SİA-nın xarici mətbuatına istinadən verdiyi məlumata görə, Federal Heyvan Sağlamlığı Mərkəzi heyvanlarda yeni bir koronavirus infeksiyasının qarşısını almaq üçün “Karnivak-K” peyvəndinin ilk partiyasını buraxıb.

Qeyd edək ki, 20 təşkilat dərmanının qeydiyyata və ölkəsinə çatdırılması barədə danışıqlar aparılmaqda hazırdır. “Karnivak-Cova”

nın xaricdə xüsusilə də ABŞ-da qeydiyyata üçün sənəd hazırlanır.

Arzu Elsevərqızı

Baş redaktor:

Bəhrüz Quliyev

Baş redaktorun müavinləri:

Valeh Məhərrəmli
Fətulla Həsənov

Ünvanımız: Bakı şəhəri,
Üzeyir Hacıbəyov
küçəsi, 66.

Şəhadətnamə: № 022492
<http://www.ses-news.az>
<http://www.sesqazeti.az>
E-mail: ses@sia.az
Tel: 598-33-90 Faks: 493-11-62

Redaksiyanın mövqeyi ilə müəllifin
mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

Qəzet “Səs”in komputer mərkəzində yayılır, səhifələnilir.

“Azərbaycan” neşriyyatında çap olunur
Qəzetdə AzərTAc və SİA agentliklərinin
məlumatlarından istifadə olunur.

Qəzet
bazar və bazar
ertəsindən
başqa hər gün
nəşr olunur
Tiraj: 4600